

ORTODOKSISEN USKONNON OPETUKSEN JA ORTODOKSIKRISTILLISEN
KOULUN PERUSTAMISEN MERKITYS VANHEMMILLE

Minna Loikala
Opinnäytetyö, kevät 2015
Diakonia- ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön
suuntautumisvaihtoehto
Sosionomi(AMK) + kirkon
varhaiskasvatuksen ohjaajan
virkakelpoisuus sekä
lastentarhanopettajan kelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Minna Loikala, Ortodoksisen uskonnon opetuksen ja ortodoksikristillisen koulun perustamisen merkitys vanhemmille

Järvenpää: Diakonia-ammattikorkeakoulu, kevät 2015

58 s. 7 liitettä, Diakonia-ammattikorkeakoulu, Sosiaalian koulutusohjelma, Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön suuntautumisvaihtoehto, Sosionomi (AMK), Kirkon varhaiskasvatuksenohjaaja, sekä lastentarhanopettajan kelpoisuus.

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää ortodoksiuskonnon opetuksen merkitystä uskontotunneilla käyvien lasten vanhemmille. Lisäksi tutkimuksessa selvitettiin, minkälaisia taustoja ortodoksiuskonnon opetusta saavilla lapsilla oli, ja miten eri taustatekijät vaikuttivat vanhempien tapoihin siirtää ortodoksia perinteitä lapsilleen. Tutkimuksen tarkoituksena oli myös selvittää vanhempien mielipidettä ensimmäisen ortodoksikristillisen koulun perustamisesta Suomeen, ja mitkä syyt vaikuttaisivat heidän päätökseensä, laittaisivatko he lapsensa ortodoksikristilliseen kouluun.

Tutkimuksen aineisto kerättiin strukturoidulla kyselylomakkeella ja vastaukset käsiteltiin tilastollisin menetelmin. Lisäksi kyselylomakkeessa oli avoimia kysymyksiä, jotka täydensivät määrällisiä tuloksia. Tutkimus toteutettiin Lahden ja Hämeenlinnan seudun ortodoksilasten vanhemmille. Tutkimukseen osallistujista osa oli ortodoksiperheitä, ja osa oli seka-avioliittoperheitä, joista joku perheenjäsen oli ortodoksi.

Tutkimus osoitti ortodoksiperinteiden ja niiden välittämisen lapsille olevan tärkeää. Uskonnonopetus ja lasten osallistuminen ortodoksiuskonnon opetukseen koettiin myös olevan tärkeää ortodoksilasten vanhemmille. Vanhemmille merkitsi paljon myös koulun ja ortodoksi seurakunnan välinen yhteistyö ja koululaisjumalanpalvelusten järjestäminen. Ortodoksikristillisen koulun perustamisen koettiin jonkin verran tärkeäksi, mutta harva olisi valmis laittamaan lapsensa ortodoksikristilliseen kouluun, mikäli sellainen perustettaisiin Suomeen. Koulun valitsemiseen vaikuttavia tekijöitä olisi opetuksen muu sisältö, koulumatkat, opettajien pätevyys ja toisen vanhemman kuuluminen eri uskontokuntaan.

Asiasanat: Kasvatus, varhaiskasvatus, kristillinen kasvatus, ortodoksisuus

ABSTRACT

Minna Loikala, The meaning of Orthodox Religious Education and Orthodox Christian School for parents.

Järvenpää: Diaconia university of Applied Sciences, spring 2015

58 p. 7 appendixes. Language: Finnish. Diaconia University of Applied Sciences. Degree programme in Social Services. Option in Christian Child and Youth work. Degree: Bachelor of Social Service.

The objective of this study is to analyse the significance of the Orthodox religion for the parents whose children receive religious education. Furthermore, it is clarified in the study what kind of backgrounds the children who get Orthodox teaching have and how the underlying factors affect the manner the parents transmit religion to their children. The purpose of this study is also if the parents found it necessary to establish the first Orthodox Christian School in Finland and what reasons would affect their decision in order to choose the school.

The data of the study was collected with a structured questionnaire and the answers were processed with statistical methods. Also there were open questions which supplemented quantitative results in the questionnaire. The study was carried out to the parents of the Orthodox children's in Lahti and Hämeenlinna region. There were two groups, other one of the participants was all Orthodox families and other one mixed families where one of the parents was Orthodox.

The study showed that the parents found it important to transmit the Orthodox tradition. The parents also considered the children's religious instruction important. The co-operation between school and orthodox congregation was essential much to the parents, as well as arranging school services. The establishment of the Orthodox Christian School was regarded as somehow important, but only a few parents would be ready to choose the school for their children if such was established in Finland. The factors affecting the choice of school would be the other contents of the teaching, the distance to the school, the qualifications of the teachers and the second parent being a member of another religion.

Keywords: Education, early childhood education, Christian education, orthodox religion

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO

2 KASVATUS JA KASVATUKSEN EETTISET HAASTEET

2.1 Kasvatus

2.2 Varhaiskasvatus ja lapsen osallisuus

2.3 Kasvattajan eettiset haasteet

3 KRISTILLINEN KASVATUS

3.1. Kristillinen kasvatus ja uskontokasvatus

3.2 Lapsen hengellinen kasvu

3.3 Monikulttuurisuus ja uskonnollinen moninaistuminen

4 ORTODOKSISUUS

4.1 Ortodoksisen kirkon pyhät toimitukset ja ikonit

4.2 Ortodoksinen opetus kirkosta ja ortodoksinen perinne

4.3 Lapset ja kirkko

4.4 Ortodoksisen kirkon varhaiskasvatus

4.5 Ortodoksisen uskonnon opetus kouluissa

5 AIEMMAT TUTKIMUKSET

6 TOIMINTAYMPÄRISTÖN KUVAAMINEN

6.1 Kuvaus toiminnan järjestäjästä

6.2 Lahden ja Hämeenlinnan seudun ortodoksilasten lukumäärä

7 TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

7.1 Tutkimuskysymykset

7.2 Kyselytutkimus

7.3 Kyselylomakkeen laadinta ja kysymysten rajaus

7.4 Kohderyhmä ja tutkimuslupahakemus prosessina

[7.5 Aineistonkeruu ja analysointi](#)

[7.6 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys](#)

[8 TUTKIMUSTULOKSET](#)

[8.1 Vastaajien taustatiedot](#)

[8.2 Mihin uskontokuntaan eri perheenjäsenet kuuluvat](#)

[8.3 Kuinka ortodoksisuus näkyy perheissä](#)

[8.4 Perinteiden merkitys perheissä](#)

[8.5 Tarvitaanko kouluissa uskonnonopetusta](#)

[8.6 Koetaanko ortodoksikristillisen koulun perustaminen tärkeäksi](#)

[9 JOHTOPÄÄTÖKSET](#)

[10 POHDINTA](#)

[11 LÄHTEET](#)

[LIITTEET](#)

[LIITE 1: Saatekirje vanhemmille](#)

[LIITE 2: Kyselykaavake](#)

[LIITE 3: Lahden seudun ortodoksilasten määrä](#)

[LIITE 4: Hämeenlinnan seudun ortodoksilasten määrä](#)

JOHDANTO

Uskonnon opetuksen tehtävänä on antaa oppilaille laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Opetus tukee oppilaan itsetuntemusta, itsensä arvostamista ja elämönhallintataitojen kehittymistä koko perusopetuksen ajan. Opetus antaa oppilaalle aineksia oman identiteetin, elämäkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin. (Opetushallitus 2014, 142.) Suomessa on havahduttu monikulttuurisuuden tuoviin erilaisiin haasteisiin ja mahdollisuuksiin hitaanlaisesti. Uskonnon oppiaineiden muutospaineet alkavat näkyä erilaisina uskonnonopetuksen kokeiluina ja keskusteluina, sekä uusina tutkimuksina ortodoksiuskonnonopetuksen merkityksestä oppilaille ja vanhemmille. Mediassa on näkynyt vuoden 2014 lopulla erilaisia kannanottoja uskonnosta opetusaineena ja siitä, pitäisikö uskontoaine poistaa kokonaan kouluista. Mielenkiinnon kohteeksi on myös noussut ortodoksisen uskonnon opetuksen taso ja sen järjestäminen kouluissa. Opetuksen tasoon vaikuttavat opettajan pedagogiset valmiudet, opettajien vaihtuminen, monikulttuuriset ryhmät, pienet opetusryhmät, joissa on monia eri luokkatasoja samanaikaisesti ja tuntien järjestelyt. Nämä ovat muuttujia, jotka vaihtelevat hyvin paljon eri koulujen ja kaupunkien välillä.

Uuden ortodoksikeskuksen perustaminen Lammille ja keskustelu uskonnon opetuksen poistamisesta kouluista on tuonut esille keskustelun ensimmäisen ortodoksikristillisen koulun perustamisesta Suomeen. Lammin ortodoksikeskus on entinen kehitysvammalaitos, jossa olisi hyvät puitteet ortodoksisen yksityiskoulun perustamiseen. Koulun perustaminen toisi uuden vaihtoehdon niille perheille, jotka toivovat ortodoksiuskonnonopetuksen jatkumista yhtenä oppiaineena ja kokevat ortodoksisten perinteiden siirtämisen olevan tärkeää.

Tutkimuksessani selvitän Lahden ja Hämeenlinnan seudun alaluokkien ortodoksiuskonnon oppilaiden vanhempien mielipiteitä uskonnonopetuksen tärkeydestä sekä suunnitteilla olevan ortodoksikristillisen koulun tärkeydestä. Tutkimuksessa vertailen Lahden ja Hämeenlinnan alueella tehdyn kyselyn tuloksia vastaavanlaisen progradu tutkielmaan Tampereen, Helsingin, Joensuun, Liperin ja Iломantsin alueilta.

Lisäksi olen selvittänyt Lammin kunnan paikallistarpeita uuden koulun perustamista varten.

2 KASVATUS JA KASVATUKSEN EETTISET HAASTEET

2.1 Kasvatus

Kasvatus on intentionaalista ja normatiivista toimintaa, joka toteutuu erityisessä vuorovaikutussuhteessa. Intentionaalisuus merkitsee sitä, että kasvatuksella on tiettyjä päämääriä, joita kohti se suuntautuu. Kasvatuksella pyritään saamaan aikaan muutosta, tukemaan kasvua, kehitystä ja oppimista. Normatiivisuus tarkoittaa, että kasvatus on aina arvosidonnaista. Kasvatuksen tavoitteita asetettaessa otetaan samalla kantaa siihen mitä pidetään hyvänä ja tärkeänä. Näiden lisäksi kasvatus tapahtuu kasvattajan ja kasvatettavan välisessä vuorovaikutussuhteessa. Molemmista näkökulmista voidaan hyväksyä ajatus, että kasvatuksessa pyritään edistämään arvokkaiden valmiuksien kehittymistä käyttämällä hyväksyttäviä menetelmiä. (Porkka 2008, 64–65.) Kasvatuksessa on aina kyse kasvavan yksilön ja hänen kasvuaan ohjaavan tahon välisestä valtasuhteesta. Valtasuhdetta määrittävät kasvattajan henkilökohtaiset näkemykset ja kyseisessä kulttuurissa ja ajassa elävien yleiset käsitykset lapsen perusolemuksesta ja asemasta sekä oppimisen ja kehityksen luonteesta. Nämä käsitykset vaikuttavat siihen, miten itseohjautuvasti lapsen katsotaan kykenevän toimimaan eri ikävaiheissa ja miten hänen oppimis- ja kehitysprosessiaan tulisi ohjata. (Hujala & Turja 2011, 42.)

Sivistyksen, tasa-arvoisuuden ja elinikäisen oppimisen edistäminen tulee näkyä kasvatuksessa, opetuksessa ja ohjauksessa sekä kaikessa koulun toiminnassa niin, että sen tulee aktiivisesti vahvistaa koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Kasvatus ja opetus tulee järjestää yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea ja siten, että se edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Koulun toimintakulttuurin ja oppimisympäristöjen tulee olla turvallisia ja terveellisiä, huomioida oppilaiden yksilölliset tarpeet, tukea yksilön ja yhteisön kasvua, oppimista ja vuorovaikutusta. Toiminnassa edistetään hyvää työrauhaa ja oppimisympäristön turvallisuutta. Erityistä huomiota kiinnitetään oppimisen esteiden ja oppimisvaikeuksien

varhaiseen tunnistamiseen ja tukitoimien oikea-aikaiseen kohdentumiseen sekä syrjäytymisen ehkäisemiseen. (Valtioneuvoston asetus 2012, 4§)

2.2 Varhaiskasvatus ja lapsen osallisuus

Kasvatuksen jaottelu varhaiskasvatukseen ja koulun alkuopetukseen tuntuu osin keinotekoiselta, sillä lapsen kehityksen ja kasvuprosessin kannalta varhais- ja alkukasvatus eivät ole mitään erillisiä vaiheita. Jaottelu on tehtävä ainoastaan lähinnä sen vuoksi, että varhaiskasvatus ja alkuopetus kuuluvat yhteiskunnan eri hallintojen alaisuuteen. (Salminen 2001, 1.) Myös kehitystä ja oppimista on usein tarkasteltu toisistaan irrallisina ja erillisinä ilmiöinä, vaikka ne ovat lähellä toisiaan. Oppimista tapahtuu kaiken aikaa, ja kehitys on puolestaan oppimisen yksilöllinen polku. Esikouluikäisten oppimiselle on luonteenomaista, että se tapahtuu leikin avulla. Leikki edistää monin tavoin niitä valmiuksia, joita tarvitaan myöhemmin myös kouluoppimisessa. Leikin kolme tärkeää osaa, mielikuvitusilanne, roolin ottaminen ja roolin mukaisen toiminnan seuraaminen, vahvistavat sekä symbolista, että abstraktia ajattelua. (Hujala & Turja 2011, 21.) Esiopetuksen erityisenä tavoitteena on edistää yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa lapsen kehitys- ja oppimisedellytyksiä, sekä vahvistaa lapsen sosiaalisia taitoja ja tervettä itsetuntoa leikin ja myönteisten oppimiskokemusten avulla (Valtioneuvoston asetus 2012, 5§.)

Lasten osallisuuden mahdollistaminen on luottamuksen osoittamista heitä kohtaan. Jos lapselle annetaan mahdollisuus pohtia omia kokemuksiaan, näkemyksiään ja arvostuksiaan, ideoida asioita, arvioida niitä ja osallistua toiminnan toteutukseen, heidän kykynsä ajatella omaa ajatteluaan lisääntyvät, käsitys itsestä selkiytyy, itseluottamus kasvaa, ja yhteisessä tarvittavat taidot kehittyvät. Tietoisuus siitä, että heitä kuullaan, lisää lapsen itsetuntoa ja voimaantumisen tunnetta. Lasten näkemysten kuuleminen ja aloitteellisuuden mahdollistaminen auttaa myös aikuisia näkemään lapset osaavina toimijoina sekä tarjoaa kasvattajien työlle peilin, johon katsominen auttaa heitä

kehittämään pedagogista toimintaansa ja kehittymään ammatillisesti. (Hujala & Turja 2011, 52–53.)

Lapsen oikeuksien sopimuksessa on korostettu lapsen kuulemistä ja osallisuutta eri palveluissa. Osallisuus liittyy vahvasti yhteisöllisyyteen, kasvatustieteiden painopiste on siirtymässä kohti ryhmän jäsenyyttä ja yhteistä toimintaa sekä lapsiryhmässä että lapsen ja aikuisen kesken. Osallisuus on usein liitetty sosiaalisen syrjäytymisen ja monenlaisen osattomaksi jäämisen ehkäisyyn, sekä yhteisön pyrkimyksiin ottaa kaikki yhteisön jäsenet tasavertaisesti osaksi yhteisöä. Lasten oikeuksien sopimukseen perustuvat arvolähtökohdat, lapsen oikeus tulla kuulluksi ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti, hänen kokemuksensa ja mielipiteensä kunnioittaminen ja huomioonottaminen sekä lapsen osallistuminen kasvatustoiminnan ja ympäristön suunnitteluun, rakentamiseen ja arviointiin on kirjattu valtakunnallisiin varhaiskasvatusta ja esiopetusta ohjaaviin asiakirjoihin. (Hujala & Turja 2011, 44,46–47.)

2.3 Kasvattajan eettiset haasteet

Opettaja ja kasvattaja tekevät läheisesti yhteistyötä lasten, lasten vanhempien ja työyhteisössä olevien muiden kollegojen kanssa. Työyhteisössä jokaisella kasvattajalla on oma arvomaailmansa, joka heijastuu kaikkeen yhteiseen toimintaan. Näiden arvojen lisäksi kasvattaja on sitoutunut tiettyihin ammattieettisiin arvoihin. Opettajien ammattieettisten ohjeiden määrittelemiä arvoja ovat ihmisarvo, totuudellisuus, oikeudenmukaisuus ja vapaus. Ammattieettiset arvot koskevat kaikkia työyhteisön jäseniä, sekä opettajia, että oppilaita ja soveltuvat varhaiskasvatuksesta aikuiskoulutukseen. (Tirri & Salminen 2001, 97–98.)

Se miten koulussa hoidetaan moraalinen kasvatusta vaikuttaa oppilaiden eettisen käsityskyvyn muodostumiseen. Moraalia opitaan joka hetki kouluissa. Uskonnonopetus painottaa erityisesti eettisen ajatustavan ja sen käsitteellisten välineiden kehittämiseen. Uskonnot sisältävät usein normeja ja arvoja, jotka ovat luonteeltaan moraalisia.

Moniuskontoinen toimintaympäristö vaatii erilaisissa käytännön tilanteissa eri kulttuuripiirien etiikan peruslähtökohtien tuntemusta. Maailman eettisten ongelmien kuuluvuus kaikille on tullut selväksi globalisaatiokehityksen myötä. Kulttuurien yhteentörmäyksien taustalla on usein uskonnollisia tai ideologisia näkemyksiä, jotka ovat juurtuneet syväälle eri kulttuureihin. Globaalietiikan päämääränä on etsiä perusarvoja, jotka yhdistävät kulttuureja, poliittisia suuntauksia, uskontoja ja arjen tapahtumia. Arvo voi olla sama, vaikka aatteellinen tausta olisi eri, esimerkiksi pyrkimys heikkojen auttamiseen. (Luodeslampi 2008, 113–114,124.)

Varhaiskasvatuksen päämääräksi voidaan asettaa jokaisen lapsen parhaaksi toimiminen ja lapsen perustarpeisiin vastaaminen. Varhaiskasvatuksen eettiset konfliktit aiheutuvat usein lapsen parhaaksi toimimisen erilaisista tulkinnoista, tämän vuoksi varhaiskasvatuksen keskeiseksi haasteeksi nousee sellaisen työyhteisön luominen, jossa kaikkia osapuolia kuunnellaan ja eri näkemyksistä keskustellaan. Varhaiskasvattajia on autettava löytämään oma ammatti-identiteettinsä varhaiskasvattajana, jotta selviäisi mikä on oikeanlaista eettisesti totuudellista ja oikeudenmukaista toimintaa. (Tirri & Salminen 2001, 97–98, 105–106.)

3 KRISTILLINEN KASVATUS

3.1. Kristillinen kasvatus ja uskontokasvatus

Kristillinen kasvatus on kristillisen perinteen välittämistä sukupolvelta toiselle. Kasvatus on kristillistä silloin, jos kasvattajan edustamat arvot ja käsitykset ihmisestä ja maailmasta ovat kristinuskon mukaisia. Se voi olla myös kristilliseen uskoon kasvattavaa uskontokasvatusta tai kasvatusta, joka saa aikaan kristillistä oppimista. Uskontokasvatus on uskonnolliseen tunnustukseen sitoutumatonta kasvatusta. Uskontokasvatuksella voidaan tukea ihmisen kasvua, vaikka hän ei omaksuisikaan uskontoa. Uskonnollinen kasvatus on tunnustuksellista uskontokasvatusta, jonka lähtökohdat ovat jossain tietyssä tunnustuksessa ja perinteessä. Seurakunnan kasvatustoimintana kristillinen kasvatus voidaan samaistaa seurakunnan jäsenille annettavaan kasteopetukseen. Silloin sen tavoitteena on tukea uskoon kasvamista ja siihen pyrkimistä, johon sisältyy kristityn identiteetin tukeminen sekä yksityisenä kristittyinä että yhteisön jäsenenä. (Porkka 2008. 66–67.)

Kristillisessä kasvatuksessa on elementtejä, jotka ovat selvästi uskonnollisia ja toisaalta yleisinhimillisiä ja eettisiä, ihmisten väliseen kanssakäymiseen liittyviä asioita. Näitä kahta ulottuvuutta voidaan kutsua uskonnolliseksi ja inhimilliseksi puoleksi. Inhimillinen puoli nousee luomisen näkökulmasta ja sen tehtävänä on ohjata lasta elämään lähimmäisenä ja yhteiskunnan jäsenenä. Uskonnollinen puoli lähtee lunastuksen näkökulmasta ja sen tehtävänä on viedä evankeliumia eteenpäin ja saattaa kasvatettava yhteyteen Jeesuksen kanssa. Kristillisessä kasvatuksessa kasvattajan on pyrittävä ohjaamaan lapsia tulemaan eettisesti vastuullisiksi yhteiskunnan jäseniksi ja annettava mahdollisuus kuulla Jumalan sanaa ja oppia kristillisiä tapoja, osallistua kristilliseen elämään ja kristittyjen yhteyteen. (Porkka 2008, 69.)

Jumalan kymmenen käskyä ja Kristuksen lähimmäisenrakkauden käsky ohjaavat kristityn elämää. Kristityn tehtävänä on kaikkien ihmisten palveleminen, laillisen esivallan kunnioittaminen, vanhempien ihmisten, vanhusten ja sielunpaimenten

arvostaminen. Se joka osoittaa rakkautta, saa myös osakseen rakkautta. Jumalan luomakunnan kunnioittaminen vaatii myös kristittyä kohtelemaan ja hoitamaan hyvin eläimiä ja luontoa, sillä Luoja on antanut ne ihmisten hyödyksi ja avuksi, ei hänen mielivaltansa kohteeksi. (Rukouskirja ja Orologion 2000, 10–11.)

3.2 Lapsen hengellinen kasvu

Ihmisen ytimeen liittyy spirituaalinen eli henkinen ja hengellinen älykkyys. Lapsen spiritualiteetin tukemisessa on tärkeää löytää vuorovaikutteinen malli, joka antaa lapselle virikkeitä ja kasvun suuntaa, koskaan se ei saa pakottaa, eikä alistaa lasta. Uskonnon perussisällön on aidosti tuettava lapsen elämää ja autettava lasta kasvamaan omaksi itsekseen. Ihmisen kasvu ei toteudu myönteisesti, mikäli hänen elämänsä keskiössä on vain oma minä. Kasvatuksen tulee tukea ihmisen omanarvontuntoa niin, että hän samalla ymmärtää myös muiden arvon. Tällainen kokonaisvaltainen ihmiskuva tunnustaa lapsen yksilöllisyyden, identiteetin, moraalien ja omantunnon merkityksen. Uskonnollisen näkemyksen mukaan ihmisyyden toteutuu syvimmin silloin, kun ihminen ymmärtää rajallisuutensa ja hahmottaa itsensä pyhän ja äärettömän edessä, Jumalan kasvojen edessä. (Ubani, Kallioniemi & Luodeslampi 2010, 59–62.)

Kristillisessä kasvatuksessa ihmisen henkeä voi kuvata raamatullisella kuvalla, jossa Jumala loi ihmisen ja puhalsi häneen elävän hengen. Tässä suhteessa ihminen on Jumalan kuva. Jokaisen ihmisarvo ja ihmisyyden on valmiiksi annettu, kuitenkin jokaiselle on annettu myös vapaus ja luovuus, jonka pohjalta elämä avaa paljon vaihtoehtoja ja mahdollisuuksia. Identiteetin perustana on sitoutuminen elämään Jumalan edessä, omantunnon ääntä etsien. (Ubani, Kallioniemi & Luodeslampi 2010, 63–64.) Uskonnollisessa kasvatuksessa tärkeintä on se, miten lapsen suhtaudutaan ja miten häntä kohdellaan. Lapsi tulee nähdä ”Jumalan silmin”, arvokkaana ja uskoen hänen myönteisiin mahdollisuuksiinsa. Lapsen herkkyyttä ymmärtää sanatonta ja symbolista on hyvä kunnioittaa. (Halme 2010, 15,25.)

3.3 Monikulttuurisuus ja uskonnollinen moninaistuminen

Suomalainen yhteiskunta ja sen koululaitos ovat viime vuosikymmeninä muuttuneet voimakkaasti. Aikaisempaa moniarvoisemmaksi ja monikulttuurisemmaksi se muuttui erityisesti 1990-luvulla. Muutos ei ole ainoastaan maahanmuuttopolitiikan seurausta, vaan myös muualla tapahtuneiden poliittisten ja yhteiskunnallisten muutosten heijastumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Uskonnollisuus ja uskonnollisuuden luonne on myös muuttunut tässä yhteiskunnallisessa murroksessa. Uskonnon roolin muutos näkyy luterilaisen kirkon jäsenmäärän tasaisena laskuna, seurakunnan toimintaan osallistuminen on vähentynyt ja individuaalisten kaupunkimaisen elämäntyylin on myös todettu heikentävän kiinnostusta kirkolliseen elämään. Evankelisluterilaisen kirkon vaikutus on ollut hyvin vahva suomalaisessa yhteiskunnassa. Vuonna 2014 ortodoksisen kirkon keskusrekisterin mukaan Suomen ortodoksisesta kirkosta erosi enemmän jäseniä, kuin siihen liittyi. Vähennystä oli 188 henkeä. Vielä vuonna 2013 kirkkoon liittyi enemmän jäseniä kun siitä oli eronnut. Suomen ortodoksisen kirkon jäsenmäärä oli vuoden 2014 päättyessä 61006. Ortodoksikirkon väestön suurin määrä 81631 on tilastoitu vuonna 1940. Tämän jälkeen jäsenmäärä pieneni vuoteen 1990 saakka. Sen jälkeen ortodoksisen kirkkoon kuuluvien määrä on kääntynyt nousuun, mihin on vaikuttanut erityisesti maahanmuuttajien liittyminen ortodoksikirkon jäseniksi. (Suomen ortodoksisen kirkon keskusrekisteri i.a.)

Uskonnollisen moninaistumisen myötä uskonnonopetus on kohdannut uusia haasteita, mutta samalla antanut myös uusia mahdollisuuksia. Suomessa on vallalla monimuotoinen uskonnonopetuksen malli, jonka mukaan Suomessa on lain mukaan oikeus saada perusasteella ja lukiossa joko oman uskontonsa tai elämäntietämystiedon opetusta. Malli vahvistui entisestään vuonna 2003 uuden uskonnonvapauslain astuttua voimaan. Lapsen huoltajilla on oikeus päättää lapsen uskontokasvatuksesta. Vanhan uskonnonvapauslain mukaan lapsi seurasi uskontokunnan osalta äitiään, elleivät vanhemmat kirjallisesti sopineet lapsen seuraavan isäänsä. Monimuotoisen uskonnonopetuksen mallin mukaan kuntien on velvollisuus tarjota oppilaille heidän oman uskonnon taustan mukaista opetusta perusasteella ja lukiossa. Vähintään kolmelle

evankelis-luterilaiseen kirkkoon tai vähintään kolmelle ortodoksiseen kirkkokuntaan kuuluvalle oppilaalle, järjestetään heidän oman uskontonsa opetusta (Perusopetuslaki 1998). Vanhemmilla ja huoltajilla on oikeus päättää lapsen uskontokasvatuksesta. (Kallioniemi, Arto 2008, 19–20.) Perinteiselle yhteiskunnalle on ominaista, että jokainen saa uskonnon perintönä edeltäviltä sukupolvilta, sen sijaan modernissa yhteiskunnassa uskonnon privatisoitumisen myötä jokainen voi etsiä oman uskonnollisen identiteettinsä. Vanhemmat eivät pidä selvänä oman uskontonsa siirtämistä lapsilleen, vaan heillä on oikeus löytää oma uskonnollinen vakaumuksensa. (Kallioniemi 2008, 11–15.)

4 ORTODOKSISUUS

Ortodoksisuuteen kuuluu tietoinen rukouselämä ja säännöllinen osallistuminen jumalanpalveluksiin, paastoaminen, katumuksen sakramenttiin osallistuminen ja ehtoollisella käyminen. (Suomen ortodoksinen kirkko i.a.) Kristillinen kirkko opettaa Raamatun opetukseen ja kirkon vuosituhantiseen kokemukseen perustuen, että ihmisen elämän tarkoitus on oppia tuntemaan Jumala ja elää hänen yhteydessään. Ortodoksinen kirkko opettaa tämän lisäksi, että päämäärä, johon jo tässä elämässä kurkotamme, on Jumalan kaltaisuuteen kasvaminen. Jumalan kaltaisuus kasvaa meissä sen myötä, kun toteutamme rakkautta täällä maailmassa ja pystymme näkemään Jumalan kuvan jokaisessa kohtaamassamme ihmisessä. (Merras 2006, 12–13.) Siellä missä tämän totuuden näkeminen ymmärretään, siellä ihminen näkee Jumalankuvan myös lähimmäisissään. Ketään ihmistä ei kristillisen ihmiskäsityksen mukaan saa kohdella miten hyvänsä, vaikka hän olisi kuinka vaatimaton Jumalankuvana. Sitä kuvaa tulisi hänessä kunnioittaa. (Metropoliitta Johannes 1982, 12–14.)

4.1 Ortodoksisen kirkon pyhät toimitukset ja ikonit

Ortodoksisen kirkon liturgia eli jumalanpalvelus on taivaallisen jumalanpalveluksen ikoni. Sitä sävyttää pyhyiden ja Pyhän läsnäolo, se ilmaisee kirkon uskoa ja edistää ihmisessä hänen todellisinta luonnettaan. Palveluksen välityksellä ilmaistaan mahdollisimman paljon hengellisen, jumalallisen, näkymättömän maailman kauneutta ja ilmapiiriä. Palvelus pyrkii vaikuttamaan koko ihmiseen eli ajatukseen, tunteeseen ja tahtoon. Tämän vuoksi jumalanpalvelustilankin tulisi korostaa kauneutta, juhlavuutta ja arvokkuutta. Näkymättömän jumalallisen maailman läsnäolo ilmenee myös ikoneissa, jotka kuuluvat olennaisesti ortodoksisen kirkkoon. Jumalallisessa liturgiassa on läsnä Jumalan pyhät, Jumalansynnyttäjä Maria, enkelit ja ennen kaikkea Kristus itse pyhässä uhrissa eli ehtoollisaineessa. (Metropoliitta Johannes 2002, 40–42.)

Ikonit on ortodoksisessa uskonnossa yksi tapa tuntea Jumala. Ikonit eivät ole kirkon käsityksen mukaan ainoastaan pyhien kirjoitusten kuvitusta, vaan ne ovat Raamatun tekstin vastineita. Asianmukaisesti kirkossa pyhitetty ikoni on ortodoksi kirkon näkemyksen mukaan Jumalan armon välikappale. Ikoneissa ei kuvata Jumalansynnyttäjän ja pyhien katoavaista ihmisruumista, vaan heidän kirkastettua, jumalallista valoaan säteilevää ruumista. Kuitenkin ikonissa säilytetään pyhien ihmisten todelliset piirteet niin, että kirkossa käyvä ortodoksi oppii tuntemaan yleisesti kunnioitettujen pyhien ikonit ja Vapahtajan ja Jumalanäidin ikonit. Ikonin tarkoituksena on pyrkiä ohjaamaan ihmisen tunteet ja ymmärrys jumaloitumisen ja kirkastumisen tielle. Tämän vuoksi ikoni saattaa puhutella meitä erittäin syvästi. (Merras 2006. 18–21.) Ikoni auttaa rukoilijaa kohottamaan ajatuksensa ympäröivästä aineellisesta maailmasta Jumalan näkymättömään maailmaan ja auttaa kokemaan yhteyttä alkukuvan pyhyteen. Mitä useammin ajattelemme alkukuvaa pyhien kuvien välityksellä, sitä elävämmäksi se tulee meille ja vahvistaa hengellistä kehitystä ja vahvistaa rukouselämää. (Metropoliitta Johannes 2002, 73.)

Ortodoksiessa kirkossa on seitsemän pyhää toimitusta, seitsemää mysteriota eli sakramenttia, joille perustan on laskenut Jeesus Kristus ja joihin osallistuville annetaan niiden kautta salaisesti näkymätön pelastava armo. (Arkkimandriitta Cleopa Ilie 1985, 150.) Pyhät mysteerit eivät ole vain Jumalan lupausten merkkejä, vaan sanan todellisessa merkityksessään armon välittäjiä. Mysteerit ovat ortodoksisen kirkon erityinen tunnusmerkki. Yleisen käytännön mukaisesti mysteereiksi luetaan kaste, mirhalla voitelu, Pyhä ehtoollinen eli eukaristia, katumus, pappeus, avioliittoon vihkiminen ja sairaanvoitelu. (Metropoliitta Johannes 1982, 21–24.)

Ortodoksinen kirkko viettää pääsiäisenä Kristuksen ylösnousemista asiana, joka tapahtui ja tapahtuu yhä meille, sillä jokainen meistä on saanut tuon elämän lahjan. Kirkon liturgiset traditiot ovat olemassa ennen kaikkea auttaakseen meitä jälleen löytämään näkemyksen uudesta elämästä, minkä niin helposti kadotamme, niin että voisimme katua ja palata siihen. Liturgisen elämän sydämenä, aurinkona, jonka säteet tunkeutuvat kaikkialle, on pääsiäinen. Kirkon koko jumalanpalvelus on järjestetty pääsiäisen ympärille ja siksi liturgisesta vuodesta tulee eräänlainen pyhiinvaellusmatka

kohti pääsiäistä. Pääsiäinen on paluu joka vuosi omaan kasteeseen, kun taas suuri paasto on valmistautumista tuohon paluuseen. (Schmemmann 1999. 9–14.)

4.2 Ortodoksinen opetus kirkosta ja ortodoksinen perinne

Ortodoksinen kirkko on kaikenlaisten ja kaikenikäisten jäsenten yhteisö. Ihminen on täydellinen Jumalan kuvana jo aivan pienenä. Saatuaan kasteen ja mirhallavoitelun mysteerin, lapsi on myös täysivaltainen ortodoksisen kirkon jäsen, siksi hän voi osallistua Jumalanpalveluksiin ja ehtoollisen mysteerioon heti kirkkoon liittymisen jälkeen. Sen vuoksi ortodoksiseen perinteeseen eivät kuulu ”lasten liturgiat” eli jumalanpalvelukset lapsille. Poikkeuksena on pääsiäisenä järjestettävä lasten pääsiäisjuhla, jossa liturgia on järjestetty lapsia ajatellen. Muulloin lapset osallistuvat jumalanpalveluksiin yhdessä muiden seurakuntalaisten kanssa. Kirkon pienimmät jäsenet tarvitsevat aikuisten jäsenten tukea enemmän voidakseen toteuttaa jäsenyyttään. Heidät on tuotava kirkkoon, mutta toiminta on myös järjestettävä niin, että kokemus Jumalasta ja Kirkosta tulisi konkreettiseksi. (Okulov 2011, 6,8.)

Kun kirkkomme luonnehtii itseään ja uskoaan ortodoksiseksi, se haluaa ilmaista, että ortodoksinen kirkko on kautta aikojen säilyttänyt alkukirkon apostolisen uskonperinnön. Pitäytyminen perittyyn uskoon on ehdoton ja välttämätön edellytys sille, että kirkko voi olla uskossaan sama kuin alkukirkko, jonka Kristus, Jumalan sana, on itse perustanut. Perinne sisältyy kirkolliskokouksessa määriteltyihin ekumeenisten synodien eli sääntöjen tunnustamiin ja muotoilemiin uskontunnustuksiin, oppeihin ja pyhien isien kirjoituksiin. Kirkon dogmit nähdään Jumalan ilmaisemina totuuksina, jotka ovat luonteeltaan jumalallisia, ikuisia ja kaikkia uskovaisia velvoittavia. (Metropoliitta Johannes 1982, 10.) Yhteys Jumalan ja ihmisen välillä alkaa siitä hetkestä, jolloin yhteyden kaipuu viriää. Siinä on uskonelämän alku. Tämä Jumalan vakavasti ottamisen hetki on vasta tien alku, sellaisen tien, jolle ei ole loppua tässä maailmassa. Hengellinen elämä, samoin kun muukin elämä, on jatkuvaa vanhasta luopumista, virheiden

tunnustamista ja katumista. Toisaalta se on myös uusien asioiden oivaltamista, näköalojen laajentumista, kasvamista ja eteenpäinmenoa. (Nunna Kristoduli 2010, 7–8.)

Kristillisessä perinteessä ihminen sisältyy keskeisenä tekijänä Jumalan luomistyöhön ja on tämän vuoksi myös luotu elämään jumalayhteydessä. Ihminen on luotu Jumalan kuvaksi ja Jumalan kuva on ja säilyy ihmisessä kaikista lankeemuksista huolimatta. Usko on uskollisuutta Jumalan tahtoa kohtaan. Se ei ole ainoastaan ajatuksissa ja vakaumuksessa, vaan edellyttää määrätyllä tavalla elämistä. Jumalakuvaan kuuluu tietty vapaus, tietty kyky valita oikean ja väärän, hyvän ja pahan välillä. Ortodoksinen perinne korostaa, että ihminen ei ole missään tilassa tahdoton olento, vaan tahto on mukana, kun hän tekee ratkaisuja ja pyrkii toteuttamaan Jumalan tahtoa. Jumalan tehtävä on antaa armon voima ja ihmisen tehtävänä on ottaa vastaan ja säilyttää se. (Metropoliitta Johannes 2002, 9–10, 16–18.)

4.3 Lapset ja kirkko

Ortodoksinen kirkko on kaikkien aistien kirkko. Kirkossa on paljon ikoneja, jotka kertovat vielä lukutaidottomallekin lapselle pyhistä ihmisistä ja pyhistä tapahtumista. Kirkossa tuoksuu suitsutussavu, kuunnellaan kirkkoveisuja, tunnetaan öljyllä voitelu ja tuohusten lämpö ja maistetaan Herran ehtoollinen. Lapsi kokee jumalanpalveluksen ja kirkkotilan hyvin täysivaltaisesti kaikilla aisteillaan. Sallikaa lasten tulla tyköni, sillä heidän kaltaistensa on taivasten valtakunta (Luuk. 18:16). Kristuksen kutsu on selkeä. Lapset ovat enemmän kuin tervetulleita kirkkoon. Lapsi on luonnostaan melko eläväinen, jonka vuoksi vanhemmilla voi olla pelko siitä, miten omat lapset käyttäytyvät kirkossa ja häiriintyvätkö muut ihmiset. Lasta ei ole tarkoitus estää olemasta lapsi kirkossa. Väkinäinen paikoillaan seisottaminen tai jatkuva kieltäminen voi aiheuttaa sen, että lapsi kokee kirkon paikkana, jossa hän ei saa olla oma itsensä. Lapsi oppii ajan mittaan ymmärtämään sen, että mitä kirkossa saa tehdä ja mitä ei. (Okulov 2011, osa2: 7.)

Ortodoksisessa kasvatuksessa on tärkeää yhteisön eli Kirkon jäsenenä eläminen ja sen tavoille ja perinteille oppiminen. Ortodoksinen oppiminen edellyttää aina kasvamista ympäristössä, jossa Kirkon maailma eletään todeksi. Ortodoksinen kasvatusta ei voi jäädä pelkästään koulun ja opettajien huoleksi, vaan myös vanhempien ja kasvattajien on esimerkillään opetettava lasta ja nuorta täysivaltaiseksi seurakunnan jäseneksi. (Suomen ortodoksinen kirkko i.a.) Kasvatuksen päämääränä on saada lapsista Jumalaa rakastavia ihmisiä. Tavoitteena on, että lapset oppivat asettamaan arvot oikeaan järjestykseen. Jos arvojärjestys puuttuu, voivat kaikki ratkaista itse miten menetellä, eikä se ole kristillisen kasvatustieteen mukaista. (Metropoliitta Johannes 2002, 137–138.) Vanhempien ei kuitenkaan tulisi tuntea syyllisyyttä, jos he eivät pysty osallistumaan kirkon toimintaan niin useasti kun haluaisivat. Kaikelle on aikansa ja kun lapsemme tulevat itsenäisimmiksi, meillä on enemmän aikaa osallistua palveluksiin. Tehtävämme vanhempien on pyhää, samoin kuin paastoaminen, henkilökohtainen rukoileminen ja lukeminen. Perhe ei voi olla syynä siihen, ettemme ole koskaan yhteydessä Jumalaan, mutta emme myöskään voi paeta vanhemman vastuuta perheestä. (Sr. Magdalen 1997. 59–61.)

4.4 Ortodoksisen kirkon varhaiskasvatusta

Ortodoksisen kirkon varhaiskasvatusta tarkoitus on tukea kotien kasvatustyötä ja toimia kasvatuskumppanina. Suomen vuonna 1991 ratifioiman Lastenoikeuksien yleissopimuksen mukaan lapsella on oikeus omaan uskontoon. (Yleissopimus lapsen oikeuksista, 14 artikla 1991). Seurakuntien tehtävänä on toimia perheiden kasvatuskumppaneina. Suomen valtioneuvosto on tehnyt varhaiskasvatusta linjaukset vuonna 2002 (varhaiskasvatusta opetussuunnitelma), jotka ohjaavat myös seurakuntien lapsityötä. Kirkon oman opetussuunnitelman tavoitteena on yhdenmukaistaa alle kouluikäisten opetusta. Varhaiskasvatusta opetussuunnitelman päätasot 3-6-vuotiaille ovat ortodoksinen kulttuuri, jumalanpalvelukset ja juhlat ja ortodoksinen identiteetti. (Okulov 2011, 8,15.)

Kirkon varhaiskasvatus keskittyy kasvattamaan lapsia ortodoksisen uskon mukaiseen elämään opettamalla heille ortodoksisen kristillisyyden perusasioita. Kirkon strategian mukaan jumalanpalvelusyhteisössä tulee kokea ihmisiä rakastavan Jumalan läsnäolo. Tämä on erityisen tärkeää pienten lasten ollessa kyseessä. Lapsen hengellinen herkkyyks kehittyä arkielämän tilanteissa ja on kokonaisvaltaista, jossa toteutuu kasvatuskumppanuus yhdessä vanhempien kanssa. Siksi nähdään tärkeänä, että varhaiskasvatuksessa tutustutaan ortodoksiseen elämään osana lapsen kasvuympäristöä, ja että lapsi samaistuu ortodoksiseen elämäntapaan osana arkipäivän toimintoja. Seurakuntien varhaiskasvattajat täydentävät ja tukevat vanhempien, isovanhempien, kummien ja muiden lapsen läheisten antamaa ortodoksista kristillistä kasvatusta. (Okulov 2011, 18–19.)

Ortodoksisen varhaiskasvatuksen haasteina ovat yleensä pitkät välimatkat, työntekijä resurssit, monikulttuurisuus, perhekulttuuri, erityistukea tarvitsevat lapset ja tiedon puute. Ortodoksiset seurakunnat ovat alueellisesti laajoja ja lisäksi monikulttuurisia. Valtaosa suomalaisista ortodoksisista lapsista elää ekumeenisissa perheissä sekä perheissä, joissa osa perheenjäsenistä ei kuulu mihinkään kristilliseen kirkkoon. Useimmissa seurakunnissa varhaiskasvatukseen ei ole erikseen palkattua työvoimaa, jonka vuoksi varhaiskasvatusta hoitaa kanttori, pappi tai vapaaehtoiset työntekijät. Jos paljon huomiota vaativa erityislapsi otetaan ryhmään, aikuisia on oltava riittävästi paikalla ja asianmukainen eriyttäminen on huomioitava. Kaikki erityistukea vaativat lapset tarvitsevat enemmän huomiota ja apua ohjaajilta sekä sopivia materiaaleja oppimisen tueksi. (Okulov 2011, 21.)

4.5 Ortodoksisen uskonnon opetus kouluissa

Uskonto on luonteva osa lapsen kokonaisvaltaista kasvua. Uskonnon opetuksen sisältöjen ja menetelmien kautta lapsi ymmärtää omaa kulttuuriaan, arvojaan ja kasvuyhteisöään sekä luo merkityksiä omalle ja läheisten toiminnalle. Uskontokasvatuksella voidaan tukea lapsen persoonallisuuden ja minäkuvan rakentumista, mutta se tarjoaa mahdollisuuden myös sosiaaliseen kasvuun. Oppiminen

ei ole kirjojen täyttämistä ja lauseiden kopioimista vihkoon, vaan se on uuden tutkimista ja toimintaa, jossa kokemukset ja tunteet ovat mukana. Ortodoksinen uskonnonopetus tarjoaa tällaiselle oppimiselle rikkaan ja monipuolisen alustan. Kirkkoveisujen osaaminen mahdollistaa jumalanpalveluksiin osallistumisen, tai ponomarina eli alttaripalvelijana toimiminen voi olla mielekäs ja innostava osa uskonnon opiskelua. Aikuisen emotionaalinen tuki ja aito innostus ovat olennaisia lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi. (Okulov 2011, 2-3.)

Ortodoksisessa uskonnonopetuksessa keskeistä on oppilaan ortodoksinen identiteetin vahvistaminen ja ylläpitäminen. Oppilasta autetaan ymmärtämään uskonnon merkitystä hänelle itselleen sekä näkemään uskonnon vaikutuksia yhteiskunnassa ja kulttuurissa. Opetuksessa pyritään uskonnollisen ja katsomuksellisen yleissivistyksen saavuttamiseen. Ortodoksinen uskonnon opetuksen ydintehtävänä vuosiluokilla 1–5 on tietojen, taitojen ja kokemuksen kautta tarjota oppilaalle aineksia oman maailmankatsomuksensa rakentumiseksi ja eettisesti vastuuntuntoiseksi ihmiseksi kasvamiseksi. Tavoitteena on myös vahvistaa oppilaan ortodoksista identiteettiä ja saada hänet ymmärtämään pyhyiden ulottuvuutta elämässä. Oppilas perehtyy liturgiseen elämään ja kirkkotaiteseen, ortodoksiseen kirkkovuoteen, pyhien ihmisten elämään, ortodoksinen kristillisyyden peruskäsitteisiin ja oman seurakunnan toimintaan. Ortodoksiuskonnon opetuksessa tutustutaan uskonopin peruskysymyksiin, perehdytään Raamatun kertomuksiin, niiden sanomaan ja pohditaan Raamatusta ja oppilaan omasta elämästä nousevia eettisiä kysymyksiä. Oppilas tutustuu myös muihin kristillisiin kirkkoihin ja ympäröiviin uskonnollisiin ja ei-uskonnollisiin katsomuksiin. (Opetushallitus 2004, 209.)

5 AIEMMAT TUTKIMUKSET

Ortodoksisen uskonnon merkityksestä ortodoksiperheille löytyi kaksi vastaavanlaista tutkimusta. Elisa Hyvärinen Tampereen yliopiston kasvatustieteiden yksiköstä on tehnyt kasvatustieteiden pro gradu – tutkielman; Vanhempien käsityksiä ja kokemuksia ortodoksisen uskonnon opetuksesta. Se on julkistettu huhtikuussa 2014. (Hyvärinen 2014, 5.) Annika Jonninen on tehnyt pro gradu tutkielman Itä-Suomen yliopistossa 2014 ortodoksiuskonnon opettajille uskonnon opetuksen tilasta lukuvuonna 2012–2013. (Jonninen 2014, 2.)

Elisa Hyvärisen Tampereen yliopiston pro gradu-tutkielman mukaan suomalaisessa uskonnonpedagogisessa tutkimuksessa on jäänyt vähemmälle sen tutkiminen, miten kansalaiset arvioivat uskontoa ja sen asemaa koulun oppiaineena. Tutkielmalla hän haluaa antaa puheenvuoron niille ihmisille, joiden lapset osallistuvat ortodoksisen uskonnon opetukseen, ja joita aihe käytännössä koskettaa. Tutkielman aiheena ovat ortodoksisen uskonnon opetukseen peruskoulussa osallistuvien lasten vanhempien käsitykset ja kokemukset ortodoksisen uskonnon opetuksesta. Tutkielmassa syvennyttään siihen, miten vanhemmat haluaisivat uskonnon oppiaineen tulevaisuudessa toteutettavan ja kuinka he suhtautuvat ajatukseen uskonnon oppiaineen korvaamisesta kaikille yhteisellä filosofian ja elämänkatsomustiedon opetuksella, ja pitävätkö vanhemmat oppiainetta tarpeellisena, sekä kuinka he perustelevat kantansa. Tutkimus on toteutettu Helsingissä, Tampereella, Joensuussa, Liperissä ja Iломantsissa. (Hyvärinen 2014, 2, 5.)

Hyvärisen kyselyyn osallistuneet vanhemmat ovat pääasiallisesti sitä mieltä, että koulussa tarvitaan uskonnon opetusta ja se on säilytettävä oman uskonnon opetuksena, eikä sitä saa korvata kaikille yhteisellä filosofian ja elämänkatsomustiedon opetuksella. Vanhempien käsitysten mukaan ortodoksinen uskonto on nykypäivänä tarpeellinen, identiteettiä vahvistava ja maailmankuvaa avartava oppiaine. Vanhemmat ovat pääosin tyytyväisiä lastensa ortodoksisen uskonnon opetukseen. He arvostavat erityisesti nykyisen opetussuunnitelman (2004) mukaisia opetussisältöjä, ammattitaitoisia opettajia

ja opetusryhmien pienuutta. Vanhempien antamat kehitysideat liittyvät opetusmenetelmien sekä kodin ja koulun välisen yhteistyön kehittämiseen. (Hyvärinen 2014, 2.)

Annika Jonnisen Joensuun yliopiston pro gradu tutkielman tavoitteena oli selvittää ortodoksisen uskonnon opettajien mielipide ortodoksisen uskonnon opetuksen tilanteesta Suomessa lukuvuonna 2012–2013 ja selvittää opettajien mielipiteitä tulevaisuudesta ja erityisesti uusista valtakunnallisista opetussuunnitelmista ja perusopetuksen vuosiviikkotuntimäärän vähenemisestä. (Jonninen 2014, 2.) Tutkimuksen kohderyhmänä ovat ortodoksisen uskonnon opettajat. Samasta aiheesta oli tehnyt vuonna 1997 vastaavan tutkimuksen Itä-Suomen yliopistossa Soveltavan kasvatustieteen ja opettajankoulutuksen lehtorina toimiva Risto Aikonen. Hänen tutkimuksensa nimi on *Ortodoksinen uskonnonopetus koulussa: Selvitys ortodoksista uskontoa opettavista opettajista ja opetustyöstä lukuvuonna 1993–1994*. Tämä tutkimus toimii Jonnisen tutkimuksessa vertailuaineistona. (Jonninen 2014, 5.)

Jonnisen tutkimuksessa ortodoksisen uskonnon opetuksen tärkeimpinä tavoitteina koettiin ortodoksisen identiteetin vahvistaminen, ortodoksisen elämäntavan ja perinteiden opettaminen ja omaan kirkkoon ja uskonnon perusasioihin tutustuminen. Tutkimustuloksissa ilmeni opettajien vahva huoli tulevaisuudesta sekä vuosiviikkotuntimäärän vähenemisestä ja sen vaikutuksista sekä opettajien että oppilaiden tilanteeseen. Tutkimuksen mukaan oppilaiden joutuessa siirtymään toiseen kouluun ortodoksisen uskonnon opetuksen ajaksi, koettiin hankalaksi ja voi johtaa siihen, että oppilas osallistuu enemmän omalla koulullaan järjestettävään evankelis-luterilaisen uskonnon opetukseen. Tämä saattaa pahimmillaan jopa johtaa lapsen ja tämän vanhempien kirkosta eroamiseen. (Jonninen 2014, 53–54,66,70,72.)

6 TOIMINTAYMPÄRISTÖN KUVAAMINEN

6.1 Kuvaus toiminnan järjestäjästä

Lammin Athos säätiön ortodoksikeskuksen esittely on paikallaan sen vuoksi, että juuri uuden ortodoksikeskuksen perustaminen Lammille sai aikaan ortodoksikristillisen koulun perustamisajatuksen ja syyn opinnäytetyöni tekemiselle. Lammin Athossäätiön luostarikeskuksen ortodoksikristillisen koulun suunnitelmat ovat vielä alkuvaiheissa. Ensin ajateltiin koulua, joka alkaisi varhaiskasvatuksesta ja laajenisi sitten ala-luokille vuosittain. Myöhemmin syntyi toinen ajatus, jonka mukaan koulussa olisi yläluokat ja koulu olisi sisäoppilaitos. Opinnäytetyön varmistuttua aloin perehtyä ensimmäiseen vaihtoehtoon, eli päätin pysytellä alaluokkia koskevassa tutkimuksessa. Toisaalta tutkin ortodoksiperheiden suhtautumista ylipäättänsä ortodoksikristillisen koulun perustamiseen, jolloin tutkimus koskee molempia vaihtoehtoja. Alue oli toiminut aiemmin kehitysvammalaitoksena, jolloin alueella oli koulu, jossa oli kuusi luokkaa ja hyvät tilat liikuntarajoitteisille oppilaille.

Suomessa ei ole yhtään vastaavanlaista koulua, mutta sen sijaan Suomessa on kaksi yksityistä ortodoksisessa hengessä toimivaa päiväkotia, Joensuussa sijaitseva päiväkotia Pääsky sekä Kajaanissa sijaitseva päiväkotia Kasseli. Ne toimivat ortodoksisista kulttuuria painottaen, mutta ovat avoimia kaikille halukkaille. Lapsista suurin osa on ei-ortodokseja. Päiväkotia Pääskyllä on sekä oma varhaiskasvatus- että esiopetussuunnitelma. Päiväkodin uskontokasvatusta toteutetaan uskonnonvapauslain (2003) mukaisesti kodin kasvatuserinteitä tukien. (Okulov 2011, 19–20.)

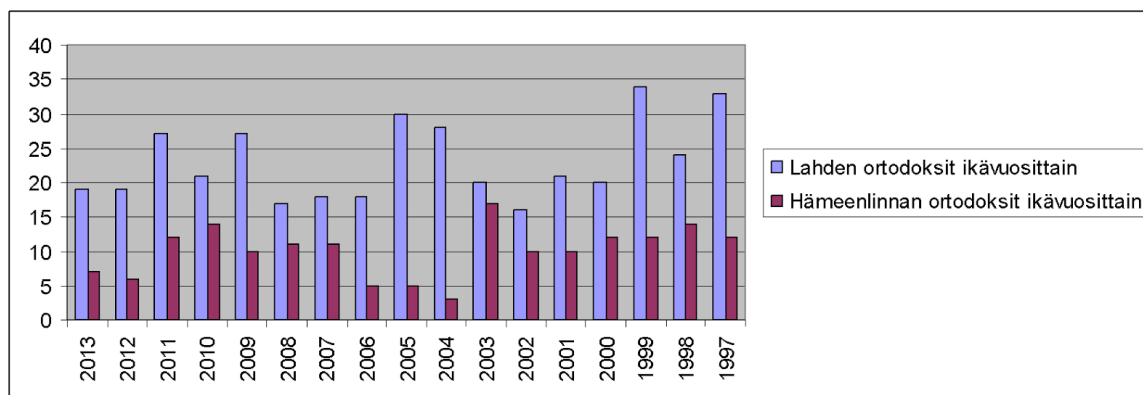
Ortodoksikeskus sai alkunsa sen jälkeen, kun Kaikkien Athosvuoren Pyhien Perintösäätiö perustettiin syksyllä 2012. Säätiön tarkoituksena on edistää Athosvuoren perinteen hengessä tapahtuvaa luostarikilvoitusta Suomessa. Uuden säätiön takana on Suomen ortodoksisen kirkon piirissä toimiva yhdistys Pyhän Kosmas Aitolialaisen Veljestö. (Kotimaa i.a.) Syksyllä 2013 Athos säätiö osti Hämeenlinnan kaupungilta 34 hehtaarin tontin ja Pääjärven kiinteistöpalvelut Oy:ltä sillä olevat rakennukset, perustaen

sinne uuden ortodoksisen toimintakeskuksen. Toimintakeskuksellaan säätiö pyrkii tekemään tunnetuksi Athosvuoren kilvoittelijoita ja uskonperintöä järjestämällä seminaareja, kursseja, kokoontumisia ja näyttelyitä. Toimintakeskuksen alueelle on tarkoitus perustaa aikanaan myös Athosvuoren hengellisessä ohjauksessa elävät luostarit miehille ja naisille. (Athos säätiö i.a.)

Koulun perustamisesta haastattelin tutkimukseni alkuvaiheessa 24.9.2013 vanhus Efraimia hänen vieraillessa Suomessa Lammin luostarikeskuksesta. Vanhus Efraim on Athos säätiön hengellinen isä ja Kreikan Athosvuorella sijaitsevan Pyhän Andreaan skiitan johtaja. Vanhus Efraim antoi lyhyen tiedonannon Athosvuoren ortodoksisesta yksityiskoulusta, sekä kertoi oman mielipiteensä koulun perustamisesta. Pohjois-kreikassa sijaitseva Athosvuori on ollut jo yli tuhat vuotta ortodoksisen kirkon luostarielämän keskus. Athos vuorella Andreaan Skiitan tiloissa toimii ortodoksinen Athos-koulu, jonka opiskelijat ovat keskikoulu ja lukio ikäisiä. Koulu on sisäoppilaitos ja siellä on noin 50 oppilasta. Koulun opetussuunnitelmaan on lisätty ikonimaalausta ja kirkkomusiikkia. Vanhus Efraim, Pyhän Andreaan skiitan johtaja, oli sitä mieltä, että jos Lammin ortodoksikeskukseen aiotaan perustaa ortodoksikristillinen koulu, sinne kannattaisi ottaa mukaan ala-asteikäisiä lapsia. Myöhemmässä iässä he eivät ehkä halua enää tulla ortodoksiseen kouluun, kun ovat murrosiässä. Vanhus Efraim on kehottanut pyytämään suoraan Athos koulun rehtorilta lisätietoja Andreas skiitan opetussuunnitelmista koulua perustettaessa. (Vanhus Efraim, henkilökohtainen tiedonanto 24.9.2013)

6.2 Lahden ja Hämeenlinnan seudun ortodoksilasten lukumäärä

Ortodoksisen koulun perustamisesta Lammille tärkeänä kysymyksenä nousee esille, mistä oppilaat tulisivat kouluun. Koulun perustamista varten olen etsinyt lähiseutujen ortodoksilapsien määrät paikkakunnittain ja ikäluokittain.

Kuvio 1: Lahden ja Hämeenlinnan ortodoksit ikävuosittain

Lahden seudulla asuu 392 alle 18-vuotiasta ortodoksia ja Hämeenlinnassa 171 alle 18-vuotiasta ortodoksia. (Suomen ortodoksisen kirkon rekisteri 7.1.2015, Liite 3 ja 4) Lisäksi saattaa olla vielä ortodokseja, joita ei ole merkitty kirkon viralliseen rekisteriin. Vuonna 2007 Suomessa asui yli 130 000 ulkomaiden kansalaista, joista suurin, yli 26 000 hengen ryhmä ovat venäläiset. Suomessa asuu 45 000 äidinkielenään venäjää puhuvaa kansalaista. Suurin osa Suomeen muuttaneista venäläisistä on kuitenkin kirkon virallisen rekisterin ulkopuolella, sillä Venäjällä ei tunneta kirkkoon rekisteröitymistä. Tästä johtuen venäläisväestö on nostanut Suomen ortodoksien lukumäärää vielä enemmän kuin viralliset tilastot osoittavat. (Suomen ortodoksikirkko 2010–2015.)

7 TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tässä luvussa esittelen ensin tutkimusongelmaa, mitkä ovat tutkimuskysymykset ja minkälaisia ajatuksia minulle heräsi ensimmäisen ortodoksikristillisen koulun perustamisesta Suomeen, ortodoksiuskonnon opetuksesta ja miksi koin tutkimuksen tärkeäksi. Tämän jälkeen kerron, kuinka laadin kyselylomakkeen ja mikä oli tutkimuksen kohderyhmä. Lopuksi käyn läpi aineistonkeruuta, kuinka analysoin aineistoa ja tutkimuksen luotettavuutta ja eettisyys kysymyksiä.

7.1 Tutkimuskysymykset

Tutkimuskysymykseni jakaantuivat neljään osioon, 1) kuinka ortodoksisuus näkyy perheessä, 2) kuinka paljon perinteet ja oma uskontokasvatus vaikuttavat lasten kasvatukseen, 3) kuinka tärkeänä uskonnonopetus koetaan ja 4) koetaanko ortodoksikristillisen koulun perustaminen tärkeäksi.

Tutkimus on tarpeellinen sen vuoksi, että aiemmissa ortodokseille suunnatuissa tutkimuksissa on tutkittu opettajien kannalta ortodoksista uskontokasvatusta. Koulun perustamisen kannalta on taas tarpeen saada vanhempien ajatuksia esille. Aloitettuani tutkimuksen syksyllä 2013 ei vastaavia tutkimuksia vielä ollut löytynyt. Elisa Hyvärisen pro gradussa, joka on julkistettu 2014, on vanhempien käsityksiä ja kokemuksia ortodoksisen uskonnon opetuksesta sekä kysely miten vanhemmat suhtautuisivat ortodoksikristillisen koulun perustamiseen. (Hyvärinen 2014, 20.) Käytin tätä tutkimusta verratakseeni tuloksia omiin tuloksiin ja tukemaan suppeamman tutkimukseni tuloksia. Molemmat tutkimukset ovat tärkeitä siinä vaiheessa, jos koulun perustamiseen haetaan lupaa. Valtioneuvosto voi myöntää rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle luvan perusopetuksen järjestämiseen. Lähtökohta luvan myöntämiselle on paikallinen tarve. Luvan hakijalla tulee olla ammatilliset ja taloudelliset edellytykset opetuksen tai koulutuksen järjestämiselle. (Yksityiskoulujen liitto Ry. i.a.) Paikallista tarpeiden

selvittämistä varten olen ollut harjoittelemassa Lammin Konnarin alakoululla ja keskustellut opettajien, sekä koulun rehtorin Jari Jokisen kanssa paikallistarpeista.

7.2 Kyselytutkimus

Opinnäytetyöni on kvantitatiivinen, eli määrällinen tutkimus, jossa kartoitetaan ortodoksilasten vanhempien mielipiteitä. Opinnäytetyö on kyselytutkimus, joka tukeutuu pääosin kyselyyn, joka lähetettiin Lahden ja Hämeenlinnan seudun ortodoksilasten vanhemmille. Vastaajien taustatietoa ja pääosaa mielipidekysymyksistä kartoitettiin strukturoiduilla kysymyksillä. Nämä kysymykset analysoitiin kvantitatiivisesti. Puolistrukturoidut avoimet kysymykset muodostivat laadullisesti analysoitavan tutkimusaineiston. Lisäksi vertailen kyselyni tuottamia tuloksia Elisa Hyvärisen pro graduun Vanhempien käsityksiä ja kokemuksia ortodoksisen uskonnon opetuksesta, Näkökulmia uskonnon oppiaineen kehittämiseen.

7.3 Kyselylomakkeen laadinta ja kysymysten rajaus

Kyselylomake pyrittiin laatimaan mahdollisimman lyhyeksi ja selkeäksi, asettamalla tutkimuskysymykset jokaisen kysymysosion otsikoksi, jotta kyselyyn ei tulisi tutkimuksen kannalta epäoleennaista tietoa. Kysymyslomakkeen mukana laitoin vanhemmille saatekirjeen, missä kerroin opinnäytetyöstäni. (Liite 1) Ensimmäisessä kysymysosiossa kartoitettiin mihin uskontokuntaan eri perheenjäsenet kuuluvat. Perheen sisäinen monikulttuurisuus ja sen vaikutukset perheen uskonnollisuuteen voidaan selvittää kyseisten kysymysten avulla. Kysymyksestä selviää myös, kumman vanhemman mukaan lapsi on liitetty kirkkoon. Samalla on selvitetty vanhempien kansalaisuus ortodoksiuskontotunneilla käyvien monikulttuurisuuden kartoittamiseksi.

Toisessa ja kolmannessa osiossa kysyttiin, kuinka ortodoksisuus näkyy perheessä ja kuinka paljon ortodoksikristilliset tai perheen perinteeseen liittyvät asiat vaikuttavat lasten kasvatuksessa. Elisa Hyvärisen mukaan ortodoksit elävät Suomessa

evangelisluterilaisen kulttuurin ympäröiminä ja ovat vähemmistöryhmä, jonka vuoksi ilman vahvaa identiteettiä ortodoksit katoavat olemasta. Hänen mielestään kotien arki on nykyisin melko maallistunutta, kuitenkin vanhemmista on tärkeää, että lapset tuntevat omat juurensa. Lapsille on tärkeää myös välittää uskontoon liittyvät kulttuurisidonnaiset kasvatus-elementit ja perinteet. Ortodoksisen uskonnon oppitunneilla lapsi oppii tuntemaan kirkkonsa vanhoja perinteitä. Näin perinteet siirtyvät sukupolvelta toiselle ja ne säilyvät elävinä. (Hyvärinen 2014. 64–65.)

Neljännessä osiossa kartoitettiin uskonnon opetuksen ja koulun ja kirkon välisen yhteistyön merkitystä vanhemmille. Oman uskonnonopetuksen merkitys on noussut taas esille uusien toimenpideoitteiden vuoksi ja vuoden 2016 tehtävän uuden opetussuunnitelman laatimisen vuoksi. Vuonna 2012 Eeva-Johanna Eloranta teki eduskunnalle toimenpideoitteen, jossa ehdotettiin uskonnonopetuksen korvaamista kaikille yhteisellä uskontotiedon ja etiikan oppiaineella. Tämän aloitteen mukaan nykyistä järjestelmää ei voida enää tänä päivänä pitää tarkoituksenmukaisena ja siksi tulisikin siirtyä peruskouluissa kaikille uskontokunnasta riippumatta yhteiseen uskontotiedon ja etiikan oppiaineen opetukseen, jossa käsitellään laajasti eri maailmankatsomuksia ja uskontoja. (Eloranta 2012, 1.) Vanhempien mielipidettä oman uskonnonopetuksen merkityksestä on aiheellista saada näkyväksi, ennen kuin mitään uskonnonopetukseen liittyviä uudistuksia tullaan harkitsemaan.

Viidennessä osiossa kysyttiin ortodoksikristillisen koulun tarpeellisuutta, sekä millä perusteella vanhemmat tekisivät päätöksen lapsensa kouluun laittamisesta. Kysymykset ovat yleisluonteisia, koska koulun perustamisesta ei ole vielä tehty tarkempia suunnitelmia. Koulun perustamista varten ollaan perustamassa toimikunta, joka miettii koulun perustamiseen liittyviä asioita. Kysyn myös kuinka pitkä koulumatka saisi olla maksimissaan. Yksityiskoulun perustamisen kannalta on tärkeää tietää kuinka suurena koetaan koulun ja kodin välisen matkan merkitys koulun valitsemisessa. Koulukyydityksellä saattaa olla suuri merkitys lapsen koulua päätettäessä. Kyselyn lopussa on kaksi avointa kysymystä, jossa vanhemmat voivat kertoa vapaasti mikä muu

asia voisi vaikuttaa heidän lapsensa koulun valintaan tai mitä muuta he haluaisivat sanoa. Siinä vastaajat voivat vapaasti kertoa kaiken, mitä kysely heissä herätti. (Liite 2)

Koetin muotoilla kyselykaavakkeen lyhyeksi ja visuaalisesti selkeäksi. Lähetin sitä välillä arvioitavaksi sekä ohjaavalle opettajalle että säätiön puheenjohtajalle. Hyväksyin vasta neljännen version kyselystä. Kyselyn lähetettyäni huomasin vielä unohtaneeni kyselylomakkeeseen Tampereen kaupungin erääksi tutkimuspaikkakunnaksi, joka oli poistettu kyselystä työn laajuuden vuoksi. Tampereelta ja muualta Suomesta saan tietoja Elisa Hyvärisen tutkimuksesta.

7.4 Kohderyhmä ja tutkimuslupahakemus prosessina

Kohderyhmäksi valitsin Lahden ja Hämeenlinnan alueen ortodoksiuskonnon opetusta saavien lasten vanhempia satunnaisotoksella. Alustavassa suunnitelmassa oli mukana myös Tampereen kaupunki, jonka jätin pois kaukaisen sijainnin vuoksi. Ennen kyselyjen lähettämistä Athos-Säätiön puheenjohtaja Hannu Pöyhönen kävi keskustelemassa koulun perustamisajatuksista Ortodoksikirkon metropoliitta Ambrosiuksen kanssa. Ortodoksi kirkossa ei ole tapana tehdä mitään ilman metropoliitan hyväksyntää.

Metropoliitan hyväksynnän saatuaamme anoin tutkimusluvut sekä Lahden, että Hämeenlinnan kaupungeilta. Lahden kaupunki myönsi tutkimusluvan sillä ehdolla, että pyytäisin vielä koulujen rehtoreilta erikseen luvan kyselyn jakamiseen. Saatuaani rehtorien suostumukset lähetin yhteensä 20 kyselyä palautuskuorineen ortodoksiuskonnon opettajan mukana Lahdessa sijaitsevien eri koulujen oppilaille. Hämeenlinnan kaupunki ei lupaa myöntänyt. Perusteluna oli, että koska tutkimus kohdistetaan perheille yksityishenkilöinä, eikä liity varsinaisesti Hämeenlinnan kaupungin toimintaan tai organisaatioon, lupaa ei myönnetä. Tämän jälkeen päätin toimittaa kirjeet Hämeenlinnan seurakunnan kautta ja sain tutkimusluvan kirkkoherra Markku Aromalta. Hämeenlinnan kanttori ja seurakunnan kanslisti toimittivat kyselyt vanhemmille. Kaiken kaikkiaan sain lähetettyä 15 kyselyä satunnaisotoksina

Hämeenlinnan seudulla asuville perheille. Koko prosessiin kului aikaa neljä kuukautta. Kyselyjä palautui helmikuun aikana Lahden seudulta seitsemän kappaletta ja helmi-maaliskuussa Hämeenlinnan seudulta yhdeksän kappaletta, vastausprosentti oli 46 %.

7.5 Aineistonkeruu ja analysointi

Tutkimukseni suunnittelu alkoi elokuussa 2013 muutettuani Athos säätiön ortodoksikeskukselle vuodeksi. Vuoden aikana tutustuin säätiön toimintaan ja strategiaan ja tein säätiön alaisena mm. työelämänkehittämisen harjoittelun. Ideapaperin tutkimuksesta esitin 28.8.2013 ja opinnäytetyön suunnitelman vuoden 2013 lopussa. Keväällä 2014 olin kansainvälisessä harjoittelussa Kyproksella, jolloin mietin ortodoksisuutta ja ortodoksiperinteiden merkitystä perinpohjaisesti. Syksyllä 2014 paneuduin uudelleen tutkimuskysymyksiin ja siihen mitä halusin tutkimuksessani selvittää. Opinnäytetyön ohjaaja vaihtui ja uuden ohjaajan välityksellä sai tutkimukseni oikean suunnan. Tutkimuskysymysten pääkohdat ja lisäkysymykset saivat oikeanlaisen muodon.

Kysymykset palautettiin minulle postitse, olin laittanut kyselyn mukana palautuskuoren. Aineiston järjestelin ja numeroin aluksi saapumispäivämäärän mukaan ja käytin tätä numerointia aineiston analyysiä tehdessä. Tein strukturoiduista kysymyksistä yhteenvedon kyselykaavakkeen muotoisena ja samalla keräsin avoimien kysymysten tulokset toiselle lomakkeelle. Avointen kysymysten litterointiin ei ollut tarvetta aineiston vähäisyyden vuoksi. Jaottelin avoimet kysymykset kyselylomakkeen mukaisesti poimien vastauksista pääkohtia mielipiteistä. Analysoin kaikki kysymyskohdat havainnoiden lukumääriä eli frekvenssejä ja tein jakaumista esityksiä taulukoiden ja pylväsdiagrammien muodossa. Tutkimustulosten tukena esitän pylväsdiagrammeina kunkin kysymyksen tuloksia. Tekstin luettavuutta ja ymmärrettävyyttä voidaan parantaa taulukoilla ja kuvioilla. Samansisältöisen teksti- ja taulukkomuotoisen esityksen vertailu osoittaa taulukoiden taloudellisuuden. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 305.) Samalla tutkin myös taustatekijöiden vaikutusta

vastauksiin, erosivatko vastaukset kansalaisuuden, uskontokuntien jakautumisen tai eri paikkakuntien välillä.

7.6 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Tutkijana pyrin pohtimaan objektiivisesti tutkimusilmiöitä niin, etteivät omat ennakoasenteeni vaikuttaisi analysointiin. Eettisten periaatteiden toteutumiseksi olen pyrkinyt tekemään tutkimuksen niin, että vastaajien anonymiteetti olisi suojattu. Tutkittavat olen jakanut karkeasti kaupungeittain, enkä paljasta esim. kouluja, missä tutkittavien lapset ovat, koska ortodoksilasten määrät kouluittain ovat hyvin vähäisiä. Olen myös pohtinut erilaisia otoksia kerrottaessa, voiko vastauksista päätellä kenestä on kyse. Jos en ole varma, esitän aineiston niin, ettei tällaista päättelyä pystyisi tekemään. Teen selvän rajauksen toisten tekemien tutkimustulosten, sekä omien tutkimustulosten välillä.

Tutkimuksen tekoon liittyy monia eettisiä kysymyksiä, jotka tutkijan on otettava huomioon. Tieteellisen menettelytapojen noudattamiseen liittyvissä ohjeissa tieteelliseen käytäntöön kuuluu, että tutkija noudattaa rehellisyyttä, yleistä huolellisuutta ja tarkkuutta tutkimustyössä, tulosten tallentamisessa ja esittämisessä sekä tutkimusten ja niiden tulosten arvioinnissa. Tutkijat soveltavat tutkimuksen kriteerien mukaisia ja eettisesti kestäviä tiedonhankinta- ja tutkimus- ja arviointimenetelmiä ja toteuttavat tiedon luonteeseen kuuluvaa avoimuutta tutkimus tulostensa jakamisessa. Tutkija ottaa myös huomioon toisten tutkijoiden työn saavutuksen asian mukaisella tavalla ja antaa heidän töilleen niille kuuluvan arvon. (Hirsjärvi ym. 2007, 23–24.)

Kyselyihini oli vastannut 46 % kyselyn saaneista, joka oli mielestäni tarpeellinen määrä, koska sain tavoitettua kyselyssäni 33 lapsen vanhemmat. Tulosten luotettavuuteen saattaa vaikuttaa jonkin verran maahanmuuttajien kielitaito. Kysely oli suomenkielinen ja sen vuoksi osa maahanmuuttajista saattoi jättää kyselyyn vastaamatta. Kyselyissä oleviin avoimiin kysymyksiin oli vastannut vain viisi vastaajaa viidestätoista. Nämä

vastaukset antavat tietoa yksittäisistä mielipiteistä ja kehittämisideoista ainoastaan koulun perustamisesta ja uskonnonopetukseen liittyvistä asioista.

Tutkimukseni on hieman suppea, mutta kuitenkin informatiivinen ja saan siihen laajempaa näkökulmaa vertailemalla omia tuloksiani Elisa Hyvärisen 2014 valmistuneen tutkimuksen tuloksiin. Elisa Hyvärisen pro gradu tutkielma antaa hyvän ja laajan kuvan vanhempien näkemyksistä. Verratessani omaa tutkimustani Hyvärisen tutkimukseen, selvitin samalla tulosten samankaltaisuutta tai erilaisuutta ja oman tutkimukseni luotettavuutta.

8 TUTKIMUSTULOKSET

Tutkimustulokset esittelen kyselylomakkeen mukaisessa järjestyksessä. Ensimmäisenä käyn läpi vastaajien taustatietoja ja selvitän ortodoksiuskonnon opetusta saavien lasten monimuotoisuutta. Tämän jälkeen esitän tutkimustulokset ortodoksisuuden, perinteiden ja uskonnon opetuksen merkityksistä vanhemmille. Ja lopuksi käyn läpi tutkimustulokset ortodoksisen koulun perustamisesta. Avoimien kysymysten vastaukset olen lisännyt kuhunkin osioon, kertoakseni yksittäisten vanhempien mielipiteitä. Vertailen tutkimustuloksiani samalla Elisa Hyvärisen ja Annika Jonnisen tutkimuksiin saadakseni lisää informaatiota ja saadakseni selville oman tutkimuksen vastaavuus laajemmassa kontekstissa.

8.1 Vastaajien taustatiedot

Tutkimukseeni osallistui 16 perhettä, joista 7 oli Lahden seudulta ja 9 Hämeenlinnasta tai Hämeenlinnan lähistöltä. Lahden seudulle lähetettiin 20 perheelle kyselyt, joista 7 perhettä vastasi kyselyyn, eli 35 %. Hämeenlinnan seudulle lähetetyistä 15 perheestä 9 vastasi, eli vastausprosentti oli 60 %. Kaikista kyselyn saaneista vastasi 46 %. Kyselyyn saattoivat jättää vastaamatta ne perheet, joissa molemmat vanhemmat ovat maahanmuuttajia, eivätkä hallitse hyvin suomen kieltä. Kysely oli suomenkielinen. Perheiden lapsiluku vaihteli yhdestä lapsesta neljään lapseen. Kaiken kaikkiaan kysely tavoitti 35 lapsen vanhemmat. Lapsista 8 oli alle kouluikäisiä, 18 alakouluikäistä ja loput 7 olivat yläkoulu ikäisiä tai vanhempia, mutta kuitenkin alle 18 vuotiaita ja kahden lapsen ikää ei ollut mainittu.

Tutkimukseen osallistuneista perheistä 75 % oli perheitä, joissa kaikki perheenjäsenet Suomen kansalaisia ja 25 % oli perheitä, joissa joko toisella vanhemmista tai molemmilla oli jokin muu, kuin Suomen kansalaisuus. Viime vuosina Suomeen on muuttanut runsaasti ortodokseja muista Euroopan, Aasian ja Afrikan maista. Pääasiassa heitä on tullut Venäjältä, Virosta, entisen Jugoslavian alueilta, Bulgariasta, Romaniasta,

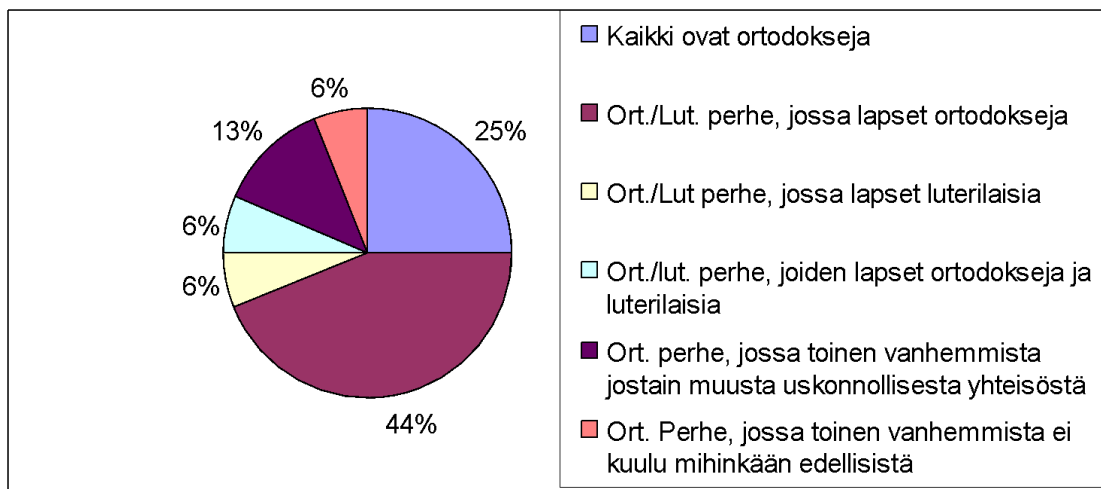
Ukrainasta ja Valko-Venäjältä. Lisäksi on saapunut orientaalis-ortodoksisten kirkkojen jäseniä Armeniasta, Lähi-idästä, Egyptistä ja Etiopiasta. Näiden perheiden lapset osallistuvat yleensä ortodoksisen uskonnon opetukseen. (Lyhykäinen 2008, 67–68,71.)

Annika Jonnisen Joensuussa tekemässä tutkimuksessa alakoulun oppilaista maahanmuuttajaoppilaita oli peräti 43 prosenttia. Tämä asettaa omat haasteensa opettajille, sillä vasta Suomeen muuttaneet oppilaat eivät ensinnäkään osaa vielä kieltä tarpeeksi hyvin ja ovat vasta totuttautumassa uuteen kotimaahan ja suomalaiseen yhteiskuntaan ja kulttuuriin. Haastetta lisää se, että opettajilla on usein hyvin heterogeeniset ryhmät, joten opettaminen on usein varsin hankalaa jo pelkästään suomalaisille oppilaille. Jonnisen tutkimuksen mukaan ortodoksi uskonnon opettajien mielestä koettiin ongelmalliseksi maahanmuuttaja oppilaiden opettaminen muun muassa yhteisen kielen puutteen vuoksi, sen lisäksi opetusmetodien hallinta oli sekaryhmissä vaikeaa ja haasteellista oli, ettei tunneilla ollut avustajia. (Jonninen 2014, 45, 56)

8.2 Mihin uskontokuntaan eri perheenjäsenet kuuluvat

Kyselyn vastaajana oli yleensä perheen äiti, kahdessa vastauslomakkeessa vastasivat äiti ja isä yhdessä ja yhteen kyselyyn vastasi isä. Kyselyyn vastanneista äideistä kaikki muut olivat ortodokseja, paitsi yksi äiti oli luterilainen. Perheessä, jossa isä oli vastannut, isä oli ortodoksi ja äiti luterilainen. Suurin osa suomalaisista ortodoksioppilaista tulee seka-avioliittoperheistä, joissa toinen vanhemmista kuuluu johonkin toiseen uskonnolliseen yhteisöön, mutta vanhemmat ovat kuitenkin halunneet liittää lapsensa ortodoksisen kirkon jäseneksi (Lyhykäinen 2008, 67).

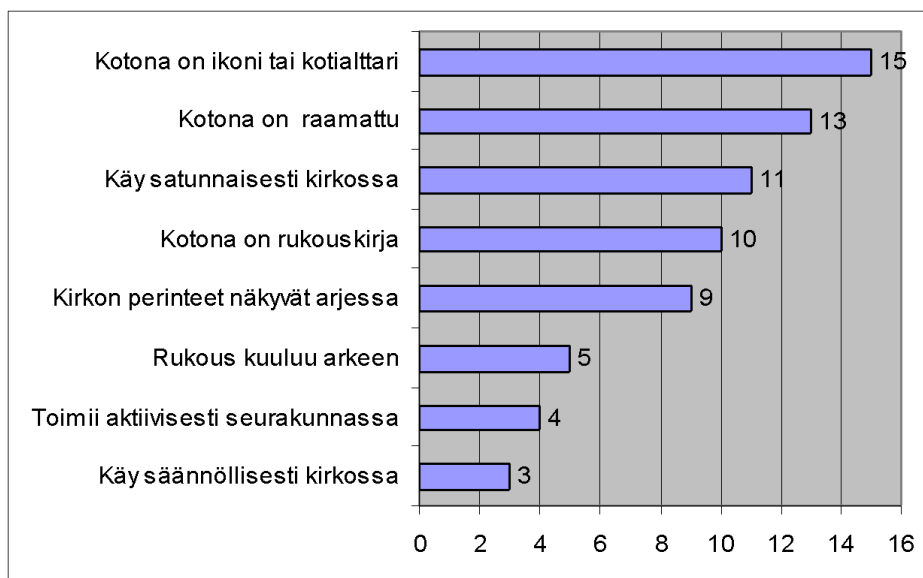
Suomessa on yli 800 kirkkoa ja uskonnollista yhteisöä tai ryhmää. Viime vuosikymmenien aikana uskonnollisuus on muuttunut monimuotoisemmaksi ja – kulttuurisemmaksi, yksilön omista tarpeista käsin nousevaksi vastausten löytämiseksi suuriin elämänkysymyksiin. Suurimmat kristilliset yhteisöt ovat evankelis-luterilainen kirkko, ortodoksinen kirkko ja helluntaikirkko. (Suomen ortodoksinen kirkko i.a.)

Kuvio 2. Vastaajien perheenjäsenten kuuluminen eri uskontokuntiin

Kyselyyn osallistujista 25 % (4 perhettä) oli perheitä, joista jokainen perheenjäsen kuului ortodoksiseen kirkkoon. Tutkimukseen osallistuneista 75 % (12 perhettä) oli seka-avioliittoperheistä, joissa toinen vanhemmissa kuuluu muuhun uskonnolliseen yhteisöön kuin ortodoksiseen kirkkoon, tai ei kuulunut mihinkään uskonnolliseen yhteisöön. Näistä 12 perheestä kymmenessä äiti ja lapsi tai lapset olivat ortodokseja.

8.3 Kuinka ortodoksisuus näkyy perheissä

Kuvio 3. Kuinka ortodoksisuus näkyy perheissä, frekvenssit N=16

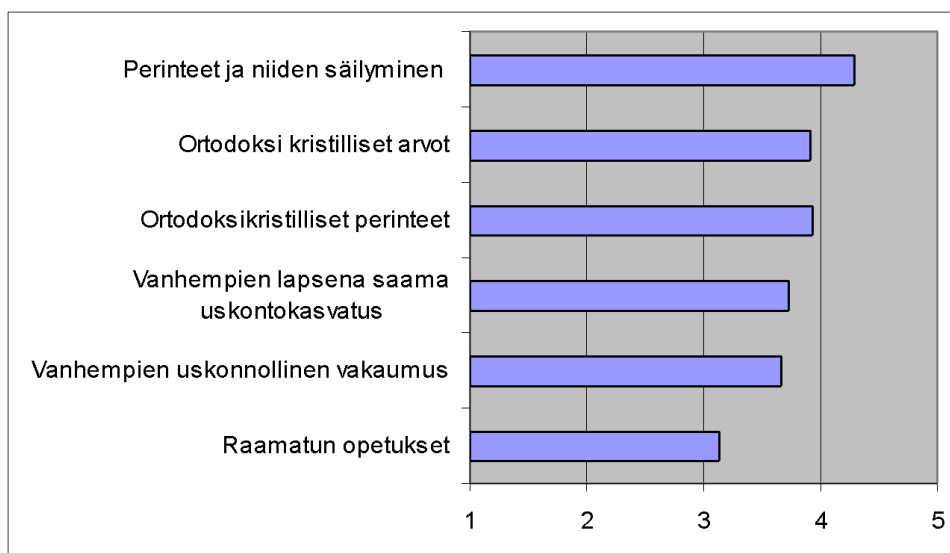
Vanhempien mukaan ortodoksisuus näkyy perheiden elämässä usealla eri tavalla. Suurimmalla osasta vastaajista oli kotona ikoni tai kotialttari, raamattu ja rukouskirja. He kävivät satunnaisesti kirkossa ja kirkon perinteet näkyivät arjessa. Kolmasosalla rukous kuului arkeen, muun muassa iltarukouksen muodossa. Neljä vastaajaa toimii aktiivisesti seurakunnassa, heistä kolme kävi säännöllisesti kirkossa ja yksi satunnaisesti. Kirkon perinteet näkyivät perheen elämässä heikoimmin perheellä, joissa äiti ei ollut ortodoksi, mistä voi päätellä kuinka suuri vaikutus äidillä on lasten uskontokasvatukseen. Tuloksiin vaikutti myös jonkin verran se, jos toinen vanhemmista ei kuulunut kirkkoon tai jos vanhemmista toinen tai molemmat olivat Venäjän kansalaisia. Heillä oli ikoneja ja Raamattu kotonaan, mutta he kävivät vain satunnaisesti kirkossa.

Neljä vastaajaa ilmoitti toimivansa aktiivisesti seurakunnassa. Aktiivisten toimijoiden määrä ortodoksiseurakunnassa on melko suuri. Kirkossa työskentelevien lisäksi vapaaehtoiset toimivat kirkossamme aktiivisesti kuorolaisina, lukijoina, lasten kerhon ja

muiden toimintapiirien vetäjinä. Osa kuorolaisista ei ole aktiivisesti kirkon toiminnassa mukana, vaan he saattavat käydä satunnaisesti laulamassa eri seurakunnissa.

8.4 Perinteiden merkitys perheissä

Ortodokseille perinteet ja niiden siirtäminen jälkipolville vaikuttaa olevan tärkeää. Ortodoksiperinteen mukaan kirkko ei ole ihmisten omilla päätöksillään perustama yhteisö, vaan Kristuksen kirkko. Papin tehtävänä on julistaa ja opettaa sanaa, opastaa ortodoksien uskon ja etiikan totuuksien ymmärtämiseen ja toteutumiseen. Seurakuntalainen ei ole ainoastaan vastaanottava osapuoli, vaan hänen velvollisuutensa on kirkon jäsenenä ymmärtää, että kaikki mitä opetetaan, on elämää varten, omassa elämässä toteutettavaksi. Seurakuntalaisen asiana on tukea, vahvistaa ja levittää omalta osaltaan ortodoksisen kirkon uskoa ja pyrkiä elämään tuon uskon opetusten mukaisesti. Ortodoksiset perinteiset tavat ilmentävät ortodoksista uskoa. (Metropoliitta Johannes 2002, 77–79.) Jumalanpalvelusten aikana lapset ovat kirkkotilassa joko viltillä istumassa, tai heillä on myös mahdollisuus kävellä katselemassa kirkkotilaa. Jokainen seurakuntalainen ohjaa lapsia ja voi auttaa vaikka tuohuksen eli kynttilän sytyttämisessä tai sammuttamisessa.

Kuvio 4: Lapsen uskontokasvatukseen vaikuttavat asiat, keskiarvot

(1= eivät vaikuta lainkaan, 3= Vaikuttavat jonkin verran, 5= Vaikuttavat paljon)

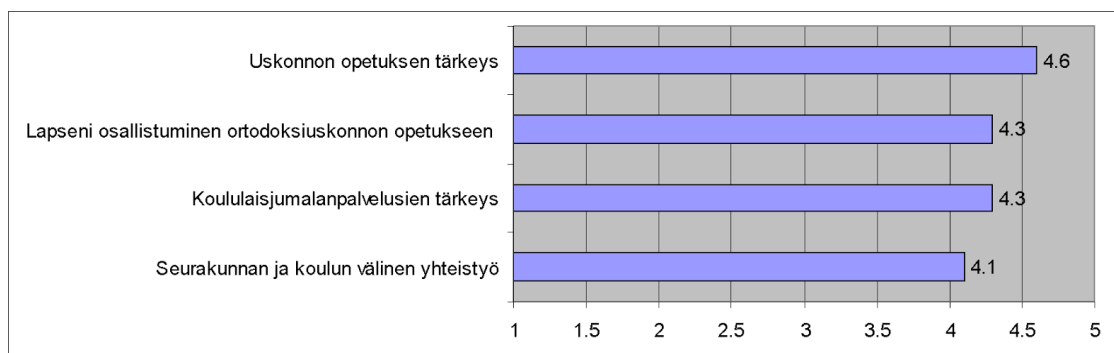
Tutkimuksessani vanhemmat kokivat ortodoksisilla perinteiden ja perinteiden säilymisellä olevan melko paljon merkitystä lastensa kasvatukseen. Yksi vastaaja viidestätoista vastaajasta koki perinteiden säilymisen erittäin tärkeäksi. Viisi vastaajaa viidestätoista koki perinteiden jakamisen tärkeäksi, seitsemän vastaajaa melko tärkeäksi ja kaksi vastaajaa jonkin verran tärkeäksi. Perinteiden säilyminen, ortodoksikristillisten perinteiden säilyminen ja ortodoksikristillisten arvojen merkitys koettiin jonkin verran tärkeämmiksi, kuin vanhempien lapsena saama uskontokasvatus, uskonnollinen vakaumus ja Raamatun opetukset. Metropoliitta Johanneksen mukaan ortodoksille perinteet ja niiden siirtäminen jälkipolville on seurakuntalaisten tehtävä. Seurakuntalaisten asiana on tukea, vahvistaa ja levittää omalta osaltaan ortodoksisen kirkon uskoa ja pyrkiä elämään jatkuvasti tuon uskon opetusten mukaan. (Metropoliitta Johannes 2002, 77)

Tutkimuksessani oman uskonnollisen vakaumuksen vaikutuksista lastensa kasvatukseen 15 vastaajasta 10 koki että sillä on erittäin suuri tai suuri merkitys ja 3 vanhemman mielestä jonkin verran merkitystä ja 2 mielestä ei juuri ollenkaan tai ei ollenkaan merkitystä. Raamatun oppien vaikutuksen lastensa kasvatukseen kokivat 3 vanhempaa erittäin tärkeäksi tai tärkeäksi ja 9 jonkin verran tärkeäksi ja 2 ei juuri ollenkaan tärkeäksi. 73 % eli 11 perhettä tähän kysymykseen vastanneista, on seka-avioliitto perheitä, joista joku perheenjäsen kuuluu johonkin toiseen uskontokuntaan tai ei kuulu mihinkään uskontokuntaan.

8.5 Tarvitaanko kouluissa uskonnonopetusta

Lahden seudulla tehty tutkimus kuvastaa ortodoksiuskonnon opetusta saavien lasten vanhempien mielipidettä varmemmin, koska kysely oli jaettu ortodoksiuskonnon opettajan välityksellä. Hämeenlinnan seudulla oleville kysely lähetettiin seurakunnasta, eikä ole varmaa, että heidän lapsensa saavat ortodoksiuskonnon opetusta.

Ortodoksiuskonnon opetuksen tunneille laittamisen päättävät vanhemmat ja sen vuoksi osa ortodoksilapsista käy evankelis-luterilaisen uskonnon opetuksessa.

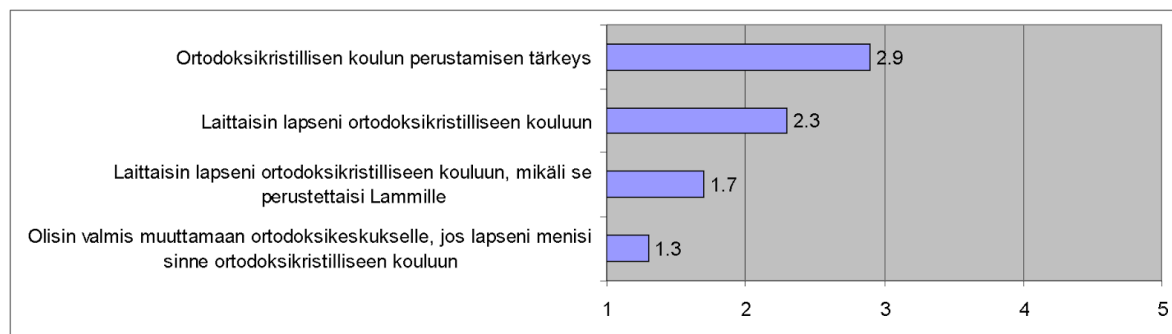
Kuvio 5: Kuinka tärkeänä vanhemmat pitävät uskonnon opetusta, keskiarvot (1= ei ole ollenkaan tärkeää, 3= on jonkin verran tärkeää, 5= on erittäin tärkeää)

Vanhempien mielestä uskonnonopetus koettiin tärkeäksi. Kaikkien vastaajien keskiarvot olivat yli 4 jokaisessa neljässä kysymyksessä. Uskonnon opetus kouluissa koettiin erittäin tärkeäksi, samoin lapsen osallistuminen ortodoksiuskonnon opetukseen ja koululaisjumalanpalvelukset. Seurakunnan ja koulun välinen yhteistyö ei yhden vastaajan mielestä ollut kovin tärkeää, siksi keskiarvo laski hieman alle muiden vastausten. Tutkimukseni avoimissa kysymyksissä eräs vanhemmista koki ortodoksi uskonnon opetuksen tason huonona muun muassa siitä syystä, että tunneilla on paljon häiriöitä, johtuen maahanmuuttaja oppilaiden kielitaidottomuudesta tai halusta puhua Suomea. Tunneilla puhutaan omalla kielellä, leikitään, pelataan kännyköillä, opettajan aika menee näitä oppilaita hillitessä ja kuria pitäessä. Sama ongelma on jatkunut sekä ala että yläluokilla. On hyvä kuitenkin huomioda, että vanhempien käsitykset koulun tapahtumista kuvaillaan lapselta kuuleman perusteella.

Hyvärisen tutkimuksen mukaan ongelmina ortodoksiuskonnon opetuksessa on, että osalla opetus on ollut useita vuosia eri koululla ja lapset joutuvat kävelemään toistuvasti koululta toiselle. Siirtyminen ei motivoi oppilaita ja vanhempien mielestä heidän lastensa oppituntien ajankohta on huono. Ortodoksisen uskonnon opetus siirretään usein oppilaan lukujärjestyksessä sivuun, ylimääräiseksi oppiaineeksi ja tämän vuoksi osalla

on hyppytunteja. Opetus voi olla koulun jälkeen, kun muut ovat jo päässeet koulusta, jolloin koulupäivästä tulee pitkä. Opetus unohdetaan kokonaan lukujärjestyksestä tai opetuksen järjestäminen on ongelmallista. Oppituntien saaminen lukujärjestykseen aiheuttaa toistuvasti ongelmia. Kouluissa, joissa on vain yksi ortodoksioppilas, suhtaudutaan väheksyvästi ortodoksisen uskonnon opetuksen järjestämiseen. Rehtorit jopa kyselevät vanhemmilta, eikö lapsi voisi osallistua evankelisluterilaisen uskonnon opetukseen 1. ja 2. luokalla. (Hyvärinen 2014,52–53.) Lapsi saatetaan laittaa evankelis-luterilaisen uskonnon tunneille, koska järjestelyt ovat helpompia.

8.6 Koetaanko ortodoksikristillisen koulun perustaminen tärkeäksi

Kuvio 6: Ortodoksikristillisen koulun tarpeellisuus, keskiarvot

(1= ei ole tarpeellista, 3= on jonkin verran tarpeellista, 5= on erittäin tarpeellista)

Ortodoksikristillisen koulun perustamisen tärkeydestä vastaajien mielipiteet jakautuivat kaikkein eniten. 3 vastaajaa koki koulun perustamisen erittäin tärkeäksi, 3 vastaajaa koki sen olevan melko tärkeää ja 3 vastaajaa jonkin verran tärkeäksi, loput 6 vastaajaa olivat sitä mieltä että koulun perustaminen ei olisi kovinkaan tärkeää tai ei lainkaan tärkeää.

Laittaisivatko vanhemmat lapsensa ortodoksikristilliseen kouluun 15 vastaajasta 2 vastaajaa oli sitä mieltä, että harkitsisivat lapsensa laittamista ortodoksikristilliseen kouluun, vastaajista 5 voisi ehkä harkita lapsensa laittamista ortodoksikristilliseen kouluun, 3 eivät ehkä harkitsisi ja 5 vastaajaa ei harkitsisi lainkaan. Erään vanhemman

mielestä koulun perustaminen olisi hieno asia. Koulu kannattaisi aloittaa ykkösluokalta, kaverisuhteiden vuoksi.

Vanhempien valintaan vaikuttaisi myös opetuksen muu sisältö, valinnaiset aineet ja opettajien pätevyys. Yksi vanhemmista toivoi, että ortodoksioppilaat saisivat tarvitsemansa opetuksen normaalissa koulussa ja että sen lisäksi olisi koulun ja kirkon välistä yhteistyötä, koululaisjumalanpalveluksia ja tapahtumia seurakunnan tiloissa. Eräs vastaajista sanoi, että päätökseen vaikuttaa myös toisen vanhemman kuuluminen eri uskontokuntaan. Ja erään vanhemman mielestä ortodoksikristillisen koulun perustaminen on ajatuksena järjetön. Hän ei laittaisi lapsia vakaumukselliseen kouluun.

Lammiin perustettavasta ortodoksikristillisen koulusta kolme vanhempaa oli jonkin verran kiinnostuneita ja loput eivät olleet juuri lainkaan kiinnostuneita. Vanhempien mielestä päätökseen, laittaisivatko he lapsensa Lammin ortodoksikristilliseen kouluun, vaikuttaisi myös koulumatkan pituus. Se ei kuuden vanhemman mielestä saisi ylittää viittä kilometriä ja kolmen vanhemman mielestä koulumatka voisi olla enintään 10–15 kilometriä. Yksi vanhemmista laittaisi ehdottomasti lapsensa ortodoksiseen kouluun, mikäli kulku olisi vaivatonta. Hän olisi valmis myös osallistumaan kuljetuksiin. Perusopetuslain (628/1998, 32 §) mukaan oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen tai oppilaan kuljettamista tai saattamista varten myönnettävään riittävään avustukseen, jos matka on yli viisi kilometriä tai jos matka on lapselle liian vaikea, rasittava tai vaarallinen. (Turpeinen, Lakanen, Hakonen, Havas & Tammelin 2013, 13.) Yleensä kunta korvaa koulukyydit vain lähikouluun, jonka vuoksi vanhemmat joutuvat järjestämään koulukyydytykset itse. Koulumatka voi siis olla ratkaiseva kriteeri kun yksityiskoulua harkitaan vaihtoehtona kunnan koulujen sijaan.

Kysymykseen olisivatko vanhemmat valmiita muutamaan Lammin ortodoksi keskukselle, jos heidän lapsensa menisi ortodoksi keskuksen kouluun, 1 vastaajista saataisi harkita muuttamista ja loput 14 vastanneesta eivät harkitsisi muuttoa ortodoksi keskukselle.

Hyvärinen kysyi tutkimuksessaan pitäisikö ortodoksisen kirkon perustaa omia ortodoksisia kouluja, jos kouluista poistettaisiin uskonnonopetus. Vanhemmista 30 % on täysin samaa mieltä asiasta, jossain määrin samaa mieltä on 16 %, 26 % ei osaa sanoa, mitä mieltä he ovat asiasta. Jossain määrin eri mieltä on 14 % vanhemmista ja täysin eri mieltä on 14 % vanhemmista. (Hyvärinen 2014, 61.) Lisäksi hän kysyi ovatko vanhemmat halukkaita laittamaan lapsensa ortodoksiseen kouluun, jos kirkko perustaisi sellaisia. Vanhemmista 31 % saattaisi harkita lapsensa laittamista kouluun, 30 % ei osaa sanoa, laittaisivatko he lapsensa ortodoksiseen kouluun ja 39 % vanhemmista ei harkitsisi lapsensa laittamista ortodoksi kristilliseen kouluun. Hyvärisen tutkimuksen mukaan vanhemmat kannattavat jossain määrin ajatusta, että kirkon pitäisi perustaa omia ortodoksisia kouluja, jos kouluista poistettaisiin uskonnonopetus. Vanhemmista vajaa 30 % eivät kuitenkaan osanneet sanoa, laittaisivatko he lapsensa ortodoksiseen kouluun kyseenomaisessa tilanteessa. Loppujen vastaukset jakautuivat tasaisesti eri vaihtoehtojen kesken. (Hyvärinen 2014, 62.)

9 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuskysymyksen jakaantuivat neljään osioon, 1) kuinka ortodoksisuus näkyy perheessä, 2) kuinka paljon perinteet ja oma uskontokasvatus vaikuttavat lasten kasvatukseen, 3) kuinka tärkeänä uskonnonopetus koetaan ja 4) koetaanko ortodoksikristillisen koulun perustaminen tärkeäksi.

Ortodoksisuus näkyi eri tavalla riippuen perheiden kuulumisesta eri uskontokuntiin ja jonkin verran kansalaisuudesta riippuen. Lähes kaikilla vastanneista perheistä on kotona ikoni tai kotialttari, Raamattu ja rukouskirja. Suurin osa vastaajista käy myös satunnaisesti tai säännöllisesti kirkossa. 68 % vastanneista kirkon perinteet näkyvät perheen elämässä ja 39 % vastaajista rukous kuuluu perheen arkeen. Ortodoksisuuden näkymiseen perheissä vaikuttaa jonkin verran perheiden sisäinen jakautuminen eri uskontokuntiin. Tutkimukseen osallistuneista perheistä 75 % oli seka-avioliittoperheistä, joissa toinen vanhemmista kuului johonkin muuhun, kuin ortodoksiseen kirkkoon tai ei kuulunut mihinkään uskonnolliseen yhteisöön. Vain 25 % vastanneista oli perheitä, joista jokainen perheen jäsen kuului ortodoksiseen kirkkoon. Maahanmuuttajien löytämiseen ortodoksiseen kirkkoomme on kiinnitetty huomiota ortodoksisen kirkon strategiassa.

Konstantinopolin Ekumeenisen patriarkaatin pyhän synodin vuonna 1923 antaman tomos-asiakirjan mukaan Suomen ortodoksinen kirkko on kaikkien Suomen alueella asuvien ortodoksien kirkko, kieli- tai kansallisuustaan katsomatta. Maahanmuuttajien suomen kielen osaaminen helpottaa integroitumista sekä yhteiskuntaan että Suomen ortodoksisen kirkon jäsenyyteen. Kirkon henkilöstön kielitaidon vahvistaminen sekä monikielisten palveluiden kehittäminen rakentavat kirkkoamme kaikille, kieleen ja kulttuuriin katsomatta. ortodoksikirkon suuri haaste on tehdä ortodoksinen kirkon Suomessa kotikirkoksi kaiken ikäisille maahanmuuttajille. (Suomen ortodoksisen kirkon strategia 2010–2015 i.a.) Suhteellisen suuren venäläisväestön huomioimiseksi on Suomen ortodoksisessa kirkossa liturgioita alettu

pitää myös kirkkoslaavinkielisinä. Kirkoissa käytetään myös muita kieliä, joissain jumalanpalveluksen osissa ja ortodoksisessa kirkkomusiikissa lauletaan bysanttilaisia sävellyksiä ja venäläisiä sävellyksiä kirkkoslaaviksi.

Perinteiden ja ortodoksikristillisten perinteiden vaikutuksen lasten kasvatukseen koki suurin osa vanhemmista erittäin tärkeäksi tai tärkeäksi. Myös **lapsena saadun uskontokasvatuksen** koettiin vaikuttavan lasten kasvatukseen erittäin paljon tai paljon. Yksikään vastaajista ei ollut sitä mieltä, että nämä asiat eivät vaikuttaisi lasten kasvatukseen. Metropoliitta Johannes on todennut kirjassaan *Lähimmäiset*, että ortodoksi perinteiset tavat ilmentävät ortodoksista uskoa (Metropoliitta Johannes 2002, 79). Vanhempien merkitys ortodoksisten perinteiden jakajana on erittäin suuri. Ortodoksisuus on nimenomaan uskon mukaan elämistä ja kokemista jumalanpalvelusten ja perinteiden kautta.

Oman uskonnollisen vakaumuksen koettiin vaikuttavan lasten kasvatukseen 10 vastaajan mielestä erittäin paljon tai paljon ja muiden viiden vastaajan mielestä jonkin verran tai ei juuri ollenkaan. Moniuskontoisuus ja monimuotoisuus ortodoksiperheissä näkyi mielestäni vastauksissa muiden perheenjäsenten vakaumusten kunnioittamisena. Vakaumusta ei ehkä siirretä moniuskontoisessa perheessä lapsille automaattisesti, vaan heille annetaan enemmän mahdollisuuksia tehdä omia valintoja, omien kokemustensa kautta.

Raamatun oppien vaikuttamisen lasten kasvatukseen kokivat ainoastaan 3 vanhempaa erittäin tärkeäksi ja loput vanhemmista jonkin verran tärkeäksi tai ei juuri ollenkaan tärkeäksi. Raamatun opetusten vaikutus lasten kasvatukseen saattaa myös jäädä hieman toisarvoisemmaksi tutkimukseen vastanneiden kesken, koska suurin osa perheistä oli monikulttuurisia ja moniuskontoisia perheitä tai joku perheen jäsenistä ei kuulunut mihinkään uskonnolliseen yhteisöön. Monikulttuurisissa ja moniuskontoisissa perheissä joudutaan aina tekemään kompromisseja, joissa huomioidaan kaikkien perheen jäsenten kulttuuriset ja uskonnolliset erilaisuudet.

Uskonnon opetus kouluissa ja lapsen osallistuminen ortodoksiuskonnon tunneille koettiin lähes kaikkien vanhempien mielestä erittäin tärkeäksi tai melko tärkeäksi. Hyvärisen tutkimuksen mukaan uskonnon opetuksen järjestämisessä havaittiin monia epäkohtia, joihin olisi syytä paneutua uskonnon opetuksen tason parantamiseksi. Oppituntien järjestelyissä olisi oppituntien ajankohdat järjestettävä niin, että ei tulisi hyppytunteja, eikä siirtymisiä toiseen kouluun tai muihin tiloihin. Ortodoksi uskonto ei ole valinnaisaine ja näin ollen se on huomioitava samalla tavalla kun muiden tuntien järjestelytkin. Hyvärisen tutkimuksessa ovat vanhemmat myös kertoneet, että kouluissa, joissa on vain yksi ortodoksioppilas, suhtaudutaan väheksyvästi ortodoksisen uskonnon opetuksen järjestämiseen. Rehtorit jopa kyselevät vanhemmilta, eikö lapsi voisi osallistua evankelisluterilaisen uskonnon opetukseen 1. ja 2. luokalla. (Hyvärinen 2014, 53.)

Ortodoksiuskonnon opetuksen suunnittelussa olisi kiinnitettävä huomio siihen, että taso ja tuntien järjestelyjen toimivuus vaihtelevat ilmeisesti melko paljon eri paikkakuntien välillä. Tutkimukseni mukaan Lahdessa oltiin tyytymättömiä siihen, että opettaja vaihtuu lähes joka vuosi, oppilaat keskitetään yhteen kouluun ja lapset joutuvat siirtymään tämän vuoksi uskontotuntien ajaksi toiseen kouluun, vaikka omalla koulullakin olisi tarpeeksi oppilaita omaan ryhmään. Lapsi on saattanut opiskella ortodoksiuskontoa 4 eri koululla kahdeksan vuoden aikana. Hyvärisen tutkimuksessa yksittäiset vanhemmat kertovat olevansa jonkin verran tyytymättömiä opetukseen. Heidän mukaan opetuksen laatu vaihtelee ja he ovat huomanneet opetuksen tasossa koulujen välisiä eroja. Heidän mielestä opetus ei ole kovin korkeatasoista ja oppitunneilla opiskellaan muutakin kuin uskontoon liittyviä asioita, joskus ihan eri oppiainetta. Hyvärisen mukaan vanhemmat ovat tyytymättömiä siihen, etteivät lapset opi ja pidä opetuksesta. (Hyvärinen 2014, 39,42.)

Ortodoksikristillisen koulun tarpeellisuudesta vanhempien mielipiteet jakautuivat tasaisesti. 40 % vastaajista koki ortodoksikristillisen koulun perustamisen erittäin tarpeelliseksi tai tarpeelliseksi, 20 % melko tarpeelliseksi ja 40 % ei juuri lainkaan tai ei lainkaan tarpeelliseksi. Elisa Hyvärisen tutkimuksen mukaan vanhemmat kannattavat jossain määrin ajatusta, että kirkon pitäisi perustaa omia ortodoksisia kouluja, jos

kouluista poistettaisiin uskonnonopetus. Vanhemmista vajaa 30 % ei kuitenkaan osaa sanoa, laittaisivatko he lapsensa ortodoksiseen kouluun kyseenomaisessa tilanteessa. (Hyvärinen 2014, 62.) **Laittaisivatko vanhemmat lapsensa ortodoksikristilliseen kouluun** mielipiteet alkoivat jakautua tutkimuksessani jo jyrkemmin. Vain 13 % olisi valmis laittamaan lapsensa ortodoksikristilliseen kouluun, 33 % olisivat jonkin verran kiinnostuneita ja 53 % eivät ole juuri ollenkaan tai eivät ollenkaan kiinnostuneita laittamaan lastansa ortodoksikristilliseen kouluun. Koulun valintaan vaikuttaa myös opetuksen muu sisältö, opettajan pätevyys, omien lasten ikä ja toisen vanhemman kuuluminen eri uskontokuntaan. Joku ei laittaisi missään nimessä lastansa vakaumukselliseen kouluun ja ortodoksi kristillisen koulun ajatuskin oli järjetön.

Olisivatko vanhemmat valmiita laittamaan lapsensa ortodoksikristilliseen kouluun, mikäli se perustettaisi Lammille, yksikään vastaaja ei olisi täysin varmasti laittamassa lastansa kouluun, 3 olisi jonkin verran kiinnostunut, 4 ei olisi juuri ollenkaan kiinnostunut ja 8 ei laittaisi lastaan Lammin ortodoksikristilliseen kouluun. Vanhempien mielestä päätökseen vaikuttaisivat koulumatkan pituus, joka ei saisi useimpien vastaajien mielestä olla yli viittä kilometriä ja kolmen mielestä 10–15 kilometriä. Tutkimukseni yhtenä päätavoitteena oli saada pohjatietoa vanhemmilta koulun perustamiseen liittyen. Koulua suunniteltaessa on tärkeää saada tietoa, mistä oppilaat tulisivat kouluun. Kysely oli tehty Hämeenlinnan ja Lahden seudulla asuville ja matkan pituudella oli selvästikin merkitys kiinnostukseen laittaa lapsi Lammin kouluun. Hämeenlinnan ja Lahden alueilta ei selvästikään löydy niin paljon asiasta kiinnostuneita ortodokseja, että koulua kannattaisi heille perustaa.

Ortodoksikristillisen yksityiskoulun perustamiseen Lammille vaikuttaisi myös paikkakunnan tarpeet. Lammilla on aiemmin ollut 7 koulua, joista Lieson, Kostilan, Kataloisen, Iso-Evon, Porkkalan ja Mommilan kyläkoulut on lakkautettu vuonna 2007. Lammin kunnalla oli selkeä oppilasraja määrittelemässä koulun elinkelpoisuuden, joten perusteet lakkautukselle oli olemassa (Sami Tantarimäki 2011, 75). Konnarin koulu on tällä hetkellä Lammin ainoa alakoulu. Ollessani harjoittelijana Konnarin koululla kertoi Konnarin koulun rehtori Jari Jokinen, että kun kyläkoulut lopetettiin, siirtyivät kaikki oppilaat Konnarin kouluun, jossa oli vuonna 2013 14 opetusryhmää, 350 oppilasta.

Lähivuosina kouluun on tarvetta saada viisitoista tai kuusitoista opetusryhmää. Konnarilla on tilapulma, sillä myös lukuvuonna 2014–15 aloittaa kolme 1. luokkaa ja Konnarin luokkatilat loppuvat. Esille on noussut lisätilan saaminen parakin tai remontin muodossa tai joidenkin luokkien esim. 6. luokkien siirtyminen opiskelemaan esim. vanhalle kunnantalolle. (Jari Jokinen, tiedote 2013.) Yksityiskoulun perustaminen Lammille saattaisi helpottaa Konnarin koulun tilannetta, mikäli vanhemmat olisivat halukkaita laittamaan lapsensa ortodoksi kristilliseen kouluun, huolimatta siitä kuuluisivatko lapset ortodoksiseen kirkkoon.

Ortodoksikristillisen koulun tiloihin olisi myös mahdollista sijoittaa erityisluokkalaisia ja liikuntarajoitteisia oppilaita, koska alue on aiemmin toiminut kehitysvammakeskuksena ja alue on rakennettu esteettömäksi. Konnarin koululla on tilausta erityisluokkien alkuopetukselle, varsinkin ykkös-kakkosten ryhmässä, tämä ryhmä on ihan täynnä. Ortodoksikeskuksen koulussa on loppuun asti mietityt ja rakennetut erityistilat ja hyvät puitteet suuntautua vaikka erityistarpeessa oleviin oppilaisiin, kuten liikuntarajoitteisiin ja sellaisiin oppilaisiin, joilla on eriasteisia vammoja. Jos koululla olisi myös erityisluokat sen palveluja voisi tarjota myös Lahden ja Hämeenlinnan suuntaan, etäisyys on sen verran pieni. (Jari Jokinen, Henkilökohtainen tiedonanto 27.11.2013)

Olisivatko vanhemmat valmiita muuttamaan ortodoksikeskukselle, jos lapset menisivät alueelle perustettavaan kouluun, yksikään ei varmasti olisi valmis muuttamaan, 1 vastaajista voisi jonkin verran harkita ja loput 14 vastaajaa eivät juuri harkitsisi tai eivät ollenkaan harkitsisi muuttamista ortodoksikeskukselle. Ortodoksikeskuksella on asuntoja vapaaehtoistyöntekijöille, sekä vuokra- asuntoja halukkaille.

10 POHDINTA

Tutkimuksen hahmottuminen vasta syksyllä 2014 loi työn aikataulutukselle lisäpaineita. Olin aloittanut työni jo syksyllä 2013. Työ oli puolivuotta tauolla ollessani kansainvälisessä vaihdossa Kyproksella. Sen jälkeen tutkimukseni haki uomiaan puolivuotta ja ohjaajakin vaihtui. Tutkimuslupien hankkiminen oli aikaa vievää ja hankalaa ja itse tutkimiselle jäi mielestäni aivan liian vähän aikaa. Kyselyiden palautumisen jälkeen kasasin aineiston kolmessa kuukaudessa, kasaamisen aikana palautui vielä osa kyselyistä, jonka vuoksi tuloksetkin muuttuivat vielä hieman, eivät oleellisesti. Kevään tiukan aikataulun loi paine valmistua toukokuussa 2015.

Tutkielmani avulla saatiin uutta tietoa ortodoksisen uskonnon opetuksen tärkeydestä ja sen tämän hetkisestä tilasta, sekä ortodoksi kristillisen koulun perustamista varten vanhempien ajatuksia siitä, mitä kannattaisi huomioida koulua perustettaessa. Saatujen tutkimustuloksien avulla voidaan kehittää ortodoksiuskonnon tunteja. Tutkimus antaa myös pohjatietoja siitä, millainen koulu kannattaisi perustaa, mikäli se aiotaan perustaa. Jos koulun perustamisesta olisi ollut jo jotain konkreettisia ideoita olemassa, olisi ollut tarpeen käydä läpi suunnitelmia tarkemmin. Tutkimuksen pohjalta voisi tehdä jatkotutkielman, josta kävisi ilmi niiden vanhempien mielipiteet tarkemmin, jotka ovat koulun perustamisen kannalla.

Halusin pitää kyselyn suppeana, koska omien kokemusten mukaisesti sellaiset tutkimukset, jotka ovat liian vaikeita täyttää, ja vaativat liikaa aikaa, jäävät tekemättä. Kysely oli ehkä liiankin helppo täyttää. Vastauksista huomasi, että se oli tehty pikaisesti ja avoimiin kysymyksiin, joita oli vain kaksi, ei ollut kovin moni vaivautunut vastaamaan. Kyselytutkimus menetelmänä ja anonyymisti lähetettynä toimii varmasti hyvin tällaiseen tutkimukseen. Vastaavanlaisia tutkimuksia ortodoksi vanhemmille ei ole Hyvärisen tutkimuksen lisäksi tehty. Olisi myös mielenkiintoista tehdä tutkimus nuorille ortodokseille, miten he ovat kokeneet ortodoksi uskontotunnit ja miten heidän mielestä opetusta voisi kehittää. Lasten oikeuksien sopimuksessa on korostettu lasten kuulemistä ja lapsen oikeutta kasvatustoiminnan suunnitteluun. Olisin voinut painottaa

kysymyksiä enemmän uskonnonopetukseen ja koulun perustamiseen liittyviin asioihin. Toisaalta koin myös tärkeäksi selvittää, kuinka tärkeänä vanhemmat pitävät ortodoksien perinteiden siirtämisen lapsille. Perinteiden siirtäminen tuleville jälkipolville voi olla syy siihen, miksi vanhemmat kokevat koulun perustamisen tärkeäksi, erityisesti siinä vaiheessa jos ortodoksiuskontotunnit päätetään lopettaa.

Koin huolestuttavana ortodoksi uskontotunneista saadut palautteet. Vanhemmat eivät ole tyytyväisiä tuntein järjestelyihin. Kolmen lapsen äitinä olen monista asioista samaa mieltä. Uskontotuntien osalta aina kysytään, koenko uskonnon opetuksen tarpeelliseksi, vaikka näin ei kuuluisi olla. Tuntien järjestelyiden kanssa tuntuu olevan aina jonkinlaisia ongelmia, tai se koetaan jollain tavalla vaikeaksi. Onneksi oppiainetta kehitetään parhaillaan ja toivottavasti näihin epäkohtiin voidaan myös puuttua.

Tutkimuksessa jäi huomioimatta kokonaan monikulttuuristen perheiden kieliongelmat. Elisa Hyvärinen oli käännättänyt tutkimuksensa venäjänkieliseksi. Laajempaa tutkimusta tehdessä olisi tarpeen huomioida vastaajien kielitaustat. Kyselyni oli suomenkielinen, minkä vuoksi se jäi varmasti joiltakin maahanmuuttajilta täyttämättä. Kyselyyn olisi voinut lisätä kysymyksen kielitaidosta tai sen olisi voinut tehdä useimmilla eri kielillä.

Tutkimuksen tuloksista voi päätellä, että ortodoksisen koulun perustaminen ei olisi kovin järkevää. Olen kuitenkin sitä mieltä, että koulun tiloihin kannattaisi perustaa ensin päiväkotia, Joensuun ortodoksisen päiväkotia mallin mukaisesti. Toimintaa tukemassa olisi hyvä olla ortodoksi seurakunnan mukana. Hämeenlinnan kaupunki, johon Lammikin kuuluu, voisi ostaa päiväkotia palvelut Hämeenlinnan seurakunnalta. Myöhemmin lasten kasvaessa toimintaa voisi laajentaa alaluokille ja erityislasten tarpeiden pohjalta tehtyihin oppilasryhmiin. Tällöin koulu toimisi luontevasti varhaiskasvatuksen jatkeena ja oppilasmääriä voisi lisätä erityislasten ryhmällä.

11 LÄHTEET

- Arkkimandriitta Cleopa Ilie 1981. Ortodoksisesta uskosta. Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române: Bukarest
- Athos säätiö i.a. Athos säätiön asettuminen Hämeenlinnaan varmistumassa. Lehdistötiedote 14.5.2013. Kaikkien Athosvuoren pyhien perintösäätiö. Viitattu 26.2.2015
<http://www.athossaatio.fi/fi/sivu/lehdistotiedote-14052013>
- Eloranta, Eeva- Johanna 2012. Toimenpideoite 7/2012. Uskonnonopetuksen korvaaminen kaikille yhteisellä uskontotiedon ja etiikan oppiaineella. www.eduskunta.fi.
- Eskola, Jari & Suoranta, Juha 1996. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Rovaniemi: Lapin yliopisto
- Halme, Lasse 2010. Lapsen parhaaksi. Uskontokasvatus kokonaisvaltaisen ihmiskuvan valossa. Helsinki: Lasten keskus
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi
- Hujala, Eeva & Turja, Leena 2011. Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus
- Hyvärinen, Elisa 2014. Vanhempien käsityksiä ja kokemuksia ortodoksisen uskonnon opetuksesta. Näkökulmia uskonnon oppiaineen kehittämiseen. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteiden yksikkö. Pro gradu.

- Jokinen Jari 2013. Konnarin koulun rehtorin tiedote 5.4.2013. Viitattu 25.3.2015.
https://www.hameenlinna.fi/Rehtorin_tiedote_huhtikuu_2013
- Jokinen Jari 2013. Konnarin koulun rehtori. Lammi. Henkilökohtainen tiedonanto
27.11.2013
- Jonninen, Annika 2014. ”Toivoisin, ettei vähenisi.” Tutkimus ortodoksisen uskonnon
opettajista sekä ortodoksisen uskonnon opetuksen tilasta lukuvuonna
2012–2013. Itä-Suomen yliopisto. Filosofinen tiedekunta. Teologian osasto.
Pro gradu.
- Kallioniemi, Arto 2008. Koulun toimintakulttuurin muutos osana yhteiskunnallista
kehitystä. Teoksessa Kallioniemi, Arto & Luodeslampi Juha (toim.)
Moniuskontoinen koulu oppimisympäristönä. Helsinki: Lasten keskus,
11–34.
- Kuisma, Linda & Veteläinen, Hanna-Mari 20xx. Kasvun paikka Uskontokasvatus
Joutsan seudun päiväkotit Röllissä ja luterilaisen seurakunnan
päiväkerhoissa? DIAK ammattikorkeakoulu. Pieksämäki. Opinnäytetyö
- Laine, Anna 2012. Jääkö kristillinen kasvatus seurakunnan lapsityön varaan? DIAK
ammattikorkeakoulu. Pieksämäki. Opinnäytetyö
- Luodeslampi, Juha 2008. Eettiset kysymykset ja moniuskontoisuus. Teoksessa
Kallioniemi, Arto & Luodeslampi Juha (toim.) Moniuskontoinen koulu
oppimisympäristönä. Helsinki: Lasten keskus, 113–124.
- Lyhykäinen Kaarina 2008. ortodoksiset oppilaat koulun arjessa. Teoksessa Kallioniemi,
Arto & Luodeslampi Juha (toim.) Moniuskontoinen koulu
oppimisympäristönä. Helsinki: Lasten keskus

Metropoliitta Johannes 2002. Lähimmäiset. Ajatuksia elämän hyveistä, ihmissuhteista, perheestä ja perinteestä. Gummerus:Jyväskylä

Metropoliitta Johannes, Toim. Isä Ambrosius, Markku Haapio 1982. Ortodoksinen kirkko suomessa. Ortodoksinen usko. Suomen ortodoksinen kirkko. Etelä-Suomen kustannus Oy: Lieto

Merras, Merja 2006. Ortodoksinen elämäntapa. Gummerus:Jyväskylä

Nunna Kristoduli 2010. Sydämen kaipuu- Hengellinen kasvu ja kilvoitus. Minerva kustannus Oy:Helsinki

Okulov, Sirpa 2011. Pyhä melu. Ortodoksinen kirkon varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen perusteet. Suomen ortodoksinen kirkko.

Ortodoksinen kirjallisuuden julkaisuneuvosto. Aleksander (Arimo) Nyström (toim. ja käänös) 2000. Rukouskirja ja Orologion. Jyväskylä: Gummerus

Opetushallitus 2004. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt. Uskonto/ortodoksinen uskonto. Viitattu 28.1.2015. [http://www.oph.fi/saadokset ja ohjeet/opetussuunnitelmien ja tutkintojen perusteet/perusopetus](http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/opetussuunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet/perusopetus)

Opetushallitus 2014. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Vuosiluokat 1–2. Uskonto. Viitattu 17.2.2015. http://www.oph.fi/download/163777_perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf

Perusopetuslaki 1998. 4 luku Opetus, 13§ Uskonnon ja elämäkatsomustiedon opetus. Viitattu 19.4.2015. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628>

- Porkka, Jouko 2008. Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Mitä on kristillinen kasvatust? Muhonen, Mervi & Tirri, Kirsi. Helsinki: LK-kirjat.
- Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1989 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Suomen piipiasura.
- Schmemann Alexander 1999. Suuri paasto. Heinävesi: Ortodoksinen veljestö
- Sr. Magdalen 1997. Children in the Church today. An orthodox perspective. Crestwood, NY, U.S.A: St. Vladimir's Seminary Press
- Suomen ortodoksinen kirkko. i.a. Tutkimus ortodoksilapsen uskonnollisesta kotikasvatuksesta. Teologian tri. Pekka Metso. Viitattu 03.02.2015. <https://www.ort.fi/uutiset/tutkimus-ortodoksilapsen-uskonnollisesta-kotikasvatuksesta>
- Suomen ortodoksinen kirkko. i.a. Kirkon strategia 2010-2015. Viitattu 23.03.2015. www.ort.fi/virallisia_asiakirjoja/kirkon-strategia-2010-2015
- Tantarimäki, Sami 2011. Mitä lakkautuksesta opimme? Kyläkoulun lakkauttamisen perusteet, prosessi, säästöt ja vaikutukset viimeaikaisessa keskustelussa. Tapaustutkimuksena vuonna 2007 lakkautetut kyläkoulut Korpilahdella, Kurikassa, Lammilla, Siilinjärvellä, Sysmässä ja Urjalassa. Turun yliopiston koulutus- ja kehittämiskeskus Brahean julkaisuja B:2
- Tirri, Kirsi & Salminen, Jaakko (toim.) 2001. Varhaiskasvatuksen uskontokasvatus. Varhaiskasvattajan eettiset haasteet.
- Turpeinen, Salla; Lakanen, laura; Hakonen, Harto; Havas, Eino & Tammelin, Tuija 2013. Matkalla kouluun. Peruskoululaisten koulumatkat ja aktiivisten kulkutapojen edistäminen. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 271. Jyväskylä: 2013

Ubani, Martin; Kallioniemi, Arto & Luodeslampi, Juha 2010. Kokonaisvaltainen kasvatus, lapsi ja uskonto. Helsinki: Lastenkeskus Oy

Vanhus Efraim 2013. Henkilökohtainen tiedonanto tiedonanto 24.9.2013.

Valtioneuvoston asetus 422/2012. Perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta. Annettu Helsingissä 28 päivänä kesäkuuta 2012. Viitattu 19.4.2015

YK:n yleissopimus LAPSEN OIKEUKSISTA. Artikla 14, Ajatuksen-, omantunnon- ja uskonnonvapaus. Unisef 1991. Viitattu 18.4.2015. http://www.lskl.fi/files/206/LOS_sopimus.pdf

Yksityiskoulujenliitto Ry. Yksityiskoulut Suomessa. Koulun perustaminen. Viitattu 06.02.2015 <http://www.yksityiskoulut.fi/koulun-perustaminen-ja-rahoitus>

LIITTEET

LIITE 1: Saatekirje vanhemmille

Arvoisat vanhemmat!

Opiskelen Järvenpään diakonia-ammattikorkeakoulussa Kristillisen Varhaiskasvatuksenohjaajan/ sosionomin(AMK) tutkintoa. Opinnäytetyönäni teen kartoitusta ortodoksisen uskonnon opetuksen merkityksestä vanhemmille ja tutkin mitä mieltä vanhemmat ovat ortodoksikristillisen koulun perustamisesta Lammin Kaikkien Athosvuoren Pyhien Perintösäätiön yhteyteen (www.athossaatio.fi). Kysely tehdään Lammin, Hämeenlinnan ja Lahden seudun oppilaitosten ortodoksisen uskonnon opetusta saavien lasten huoltajille. Vastaamalla kysymyksiini annatte meille tärkeää tietoa tulevien oppilaiden vanhempien näkökulmasta ja siitä kuinka tärkeänä koette ortodoksiuskonnon opetuksen koulussa.

Kysymyksiin vastataan nimettöminä ja suurin osa kysymyksistä on monivalintatehtäviä. Kyselyn loppuun olen varannut tilaa myös avoimen mielipiteiden jakamiseen. Avoimessa mielipiteessä voit tarkentaa kantaasi tai kertoa muita ajatuksia, joita kysymykset herättivät tai koulun perustaminen sinussa herättää.

Täytettyäsi kyselyn, voit palauttaa ne palautekuoressa postiin. Toivoisin saavani vastaukset tammikuun aikana. Kiitän etukäteen näkemästäne vaivasta! Kaikki tieto, jota voin asian tiimoilta saada on opinnäytetyötäni varten ja koulun perustamisen kannalta tärkeää.

Ystävällisin terveisin

Minna Loikala

minna.loikala@student.diak.fi

p. xxx xxxx xxx

LIITE 2: Kyselykaavake

Kyselyn vastaaja on

- a) lapsen/lasten isä
- b) lapsen/lasten äiti
- c) molemmat yhdessä
- d) joku muu, kuka? _____

Asuin paikkamme on

- a) Lahden seutu
- b) Hämeenlinnan seutu
- c) Tampereen seutu
- d) Lammi
- e) joku muu, mikä? _____

Kansalaisuus, ellei Suomen _____

Perheessämme on

- a) 1 lapsi
 - b) 2 lasta
 - c) 3 lasta
 - d) 4 tai enemmän
- Minä vuonna syntyneet? _____, _____, _____, _____, _____

Mihin uskontokuntaan perheenjäsenenne kuuluvat

(merkitse ruutuun lasten lukumäärä) äiti isä lapsi

- a) Luterilainen kirkko

- b) Ortodoksinen kirkko
- c) jokin muu uskonnollinen yhteisö
- d) ei mihinkään edellisistä

Kuinka ortodoksisuus näkyy perheessämme

kyllä ei

- a) Meillä on kotona Raamattu
- b) Kotonamme on kotialttari tai ikoni
- c) Kotonamme on Rukouskirja
- d) Rukous kuuluu perheemme arkeen
- e) Kirkkomme perinteet näkyvät elämässämme
- f) Käymme säännöllisesti kirkossa
- g) Käymme satunnaisesti kirkossa
- h) Toimin aktiivisesti seurakunnassa

Kuinka paljon seuraavat asiat vaikuttavat lasteni kasvatukseen vaikuttavat:

paljon, jonkin verran, eivät ollenkaan

- a) Perinteet ja niiden säilyminen
- b) Lapsena saamani uskontokasvatus
- c) Ortodoksikristilliset perinteet
- d) Oma uskonnollinen vakaumus
- e) Raamatun opetukset
- f) Ortodoksi kristilliset arvot

Uskonnon opetus on tärkeää

erittäin jonkin verran ei ollenkaan

- a. Uskonnon opetus kouluissa on mielestäni
- b. Lapseni osallistuminen ortodoksisenuskonnon opetukseen
- c. Seurakunnan ja koulun välinen yhteistyö

d. Koululaisjumalanpalvelukset ovat mielestäni

Ortodoksikristillisen koulun tarpeellisuus

(kyllä jonkin verran ei lainkaan)

- a) Koen ortodoksisen kristillisen koulun perustamisen tarpeelliseksi
- b) Olisi valmis laittamaan lapseni ortodoksikristilliseen kouluun
- c) Olisin halukas laittamaan lapseni ortodoksikristilliseen kouluun, mikäli se perustetaan suunnitelmien mukaisesti Lammille
- d) Olisin valmis muuttamaan ortodoksikeskukselle, jos lapseni menisi Lammin ortodoksikristilliseen kouluun

Mikäli valitsisin koulun, se voisi sijaita enintään _____ km päästä kodistamme

Mikä muu vaikuttaisi valintaani?

Mitä muuta haluaisit sanoa?

LIITE 3: Lahden seudun ortodoksilasten määrä

LIITE 4: Hämeenlinnan seudun ortodoksilasten määrä

